

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2018/2067**od 19. prosinca 2018.****o verifikaciji podataka i akreditaciji verifikatora u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća****(Tekst značajan za EGP)**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Direktivu 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Unije i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 15. stavak 3. i članak 10.a stavak 2.,

budući da:

- (1) Ova bi Uredba trebala hitno stupiti na snagu kako bi se uzelo u obzir prvo izdanje Međunarodnih normi i preporučenih praksi u području zaštite okoliša – Programa za neutralizaciju i smanjenje emisija ugljika za međunarodno zrakoplovstvo (CORSIA) (Prilog 16., Svezak IV. Čikaške konvencije), koje je Vijeće ICAO-a donijelo na desetom sastanku u okviru svojeg 214. zasjedanja dana 27. lipnja 2018. i koje će se primjenjivati od 2019.
- (2) Potreban je opći okvir pravila za akreditaciju verifikatora kako bi se osiguralo da verifikaciju izvješća operatora ili operatora zrakoplova u okviru sustava Unije za trgovanje emisijskim jedinicama stakleničkih plinova, koja se podnose u skladu s Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2018/2066 ⁽²⁾, obavljaju verifikatori koji posjeduju tehničke kompetencije za provođenje povjerenog im zadatka na neovisan i nepristran način i u skladu sa zahtjevima i načelima navedenima u ovoj Uredbi.
- (3) Iskustvo u primjeni Uredbe Komisije (EU) br. 600/2012 ⁽³⁾ pokazalo je da je potrebno poboljšati, pojasniti i pojednostavniti pravila za akreditaciju i verifikaciju kako bi se dodatno promicalo usklađivanje i povećala učinkovitost sustava. Stoga je potreban veći broj izmjena Uredbe (EU) br. 600/2012. Radi jasnoće tu bi uredbu trebalo zamijeniti.
- (4) Direktivom 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾ uspostavlja se opći okvir za slobodno kretanje usluga i pružatelja usluga u Uniji uz istodobno održavanje visoke kvalitete usluga. Usklađivanje pravila za akreditaciju i verifikaciju na razini Unije u odnosu na sustav Unije za trgovanje emisijama trebalo bi doprinijeti konkurentnom tržištu za verifikatore i istodobno osigurati transparentnost i informiranost za operatore i operatore zrakoplova.
- (5) Kod provedbe članka 15. Direktive 2003/87/EZ potrebno je osigurati sinergiju između sveobuhvatnog okvira za akreditaciju uspostavljenog Uredbom (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾ i srodnih odredaba iz Odluke br. 768/2008/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁶⁾, s jedne strane, i posebnih značajki sustava Unije za trgovanje emisijama stakleničkih plinova te zahtjeva koji su ključni za učinkovitu provedbu Direktive 2003/87/EZ, s druge strane. Uredbu (EZ) br. 765/2008 trebalo bi stoga i dalje primjenjivati na one aspekte akreditacije verifikatora koji nisu obuhvaćeni ovom Uredbom. Posebice bi trebalo osigurati da u slučajevima kada zbog domaće prakse u nekoj državi članici alternativni postupak za akreditaciju, odnosno certifikaciju verifikatora koji su fizičke osobe, obavlja nacionalno tijelo koje je ta država članica imenovala u skladu s Uredbom (EZ)

⁽¹⁾ SL L 275, 25.10.2003., str. 32.

⁽²⁾ Provedbena uredba Komisije (EU) 2018/2066 od 19. prosinca 2018. o praćenju i izvješćivanju o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o izmjeni Uredbe Komisije (EU) br. 601/2012 (vidjeti str. 1 ovoga Službenog lista).

⁽³⁾ Uredba Komisije (EU) br. 600/2012 od 21. lipnja 2012. o verifikaciji izvješća o emisijama stakleničkih plinova i izvješća o tonskim kilometrima te o akreditaciji verifikatora u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 181, 12.7.2012., str. 1.).

⁽⁴⁾ Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27.12.2006., str. 36.).

⁽⁵⁾ Uredba (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i za nadzor tržišta u odnosu na stavljanje proizvoda na tržište i o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 339/93 (SL L 218, 13.8.2008., str. 30.).

⁽⁶⁾ Odluka br. 768/2008/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o zajedničkom okviru za stavljanje na tržište proizvoda i o stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 93/465/EEZ (SL L 218, 13.8.2008., str. 82.).

br. 765/2008, predmetna država članica osigurava dokumentirane dokaze da je razina vjerodostojnosti tog tijela slična razini vjerodostojnosti nacionalnih akreditacijskih tijela koja su uspješno prošla istorazinsko ocjenjivanje koje organizira tijelo priznato na temelju članka 14. navedene Uredbe.

- (6) Uredbom (EZ) br. 1221/2009 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ predviđen je neovisan i neutralan sustav akreditacije ili licenciranja verifikatora u području okoliša. Radi usklađenosti i smanjivanja administrativnog opterećenja koje se nameće državama članicama i gospodarskim subjektima, primjereno je uzeti u obzir sinergije između te i ove Uredbe.
- (7) U okviru sustava verifikacije i akreditacije trebalo bi se izbjegavati svako nepotrebno udvostručavanje postupaka i organizacija uspostavljenih u skladu s drugim pravnim instrumentima Unije jer bi to dovelo do povećanog opterećenja država članica ili gospodarskih subjekata. Stoga je primjereno koristiti se najboljom praksom koja proizlazi iz primjene usklađenih normi koje je prihvatio Europski odbor za normizaciju na temelju zahtjeva Komisije u skladu s Uredbom (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾, kao što su usklađena norma o općim zahtjevima za akreditacijska tijela koja akreditiraju tijela za ocjenjivanje sukladnosti i usklađena norma o zahtjevima za tijela za validaciju i verifikaciju stakleničkih plinova, koje se upotrebljavaju kod akreditacije ili drugih oblika priznavanja, a na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije* te u dokumentu EA-6/03 i drugim tehničkim dokumentima koje su izradili Europska organizacija za akreditaciju ili druga tijela.
- (8) Kod utvrđivanja usklađenih pravila za verifikaciju izvješća operatora ili operatora zrakoplova i za akreditaciju verifikatora potrebno je osigurati da opterećenje operatora koji godišnje emitiraju manje količine ugljičnog dioksida (CO₂), operatora zrakoplova koji se smatraju malim emiterima u smislu Provedbene uredbe (EU) 2018/2066, kao i raspoloživih resursa država članica ne bude nerazmjerno u odnosu na postavljene ciljeve.
- (9) Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri iskoristile sinergije i s obzirom na važnost verifikacije podataka korištenih za ažuriranje *ex ante* referentnih vrijednosti i određivanje besplatne dodjele postrojenjima, primjereno je u usklađena pravila za verifikaciju i akreditaciju verifikatora uključiti pravila za verifikaciju izvješća o referentnim podacima i izvješća o podacima novog sudionika koja se zahtijevaju u skladu s Delegiranom uredbom Komisije .../... 19. prosinca 2018. o utvrđivanju prijelaznih propisa na razini Unije za usklađenu besplatnu dodjelu emisijskih jedinica na temelju članka 10.a Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾.
- (10) Člankom 27. Direktive 2003/87/EZ državama članicama omogućuje se da iz sustava Unije za trgovanje emisijskim jedinicama isključe mala postrojenja koja podliježu jednakim mjerama ako se ispune uvjeti navedeni u tom članku. Člankom 27.a Direktive 2003/87/EZ državama članicama omogućuje se da iz sustava Unije za trgovanje emisijskim jedinicama isključe postrojenja koja emitiraju manje od 2 500 tona ako se ispune uvjeti navedeni u tom članku. Ova se Uredba ne bi trebala izravno primjenjivati na postrojenja isključena u skladu s člankom 27. ili člankom 27.a Direktive 2003/87/EZ, osim ako država članica odluči da bi se Uredba trebala primjenjivati.
- (11) U skladu s načelima iz Priloga V. Direktivi 2003/87/EZ, verifikator bi trebao posjetiti lokaciju kako bi provjerio granice odgovarajućeg postrojenja ili operatora zrakoplova, ocijenio rad mjernih uređaja i sustava za praćenje te obavio razgovore i ostale aktivnosti. Verifikator bi trebao odustati od posjeta lokaciji samo pod posebnim uvjetima.
- (12) U skladu s načelima iz Priloga V. Direktivi 2003/87/EZ, verifikator bi trebao primjenjivati pristup koji se temelji na riziku kako bi verifikacijsko mišljenje pružalo dovoljno jamstvo da nema materijalnih pogrešaka u navedenim ukupnim emisijama ili tonskim kilometrima i da se izvješće može verificirati kao zadovoljavajuće. Razina jamstva trebala bi biti povezana s opsegom i temeljitošću verifikacijskih aktivnosti provedenih tijekom verifikacije i s

⁽¹⁾ Uredba (EZ) br. 1221/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o dobrovoljnom sudjelovanju organizacija u sustavu upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja Zajednice (EMAS) te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 761/2001 i odluka Komisije 2001/681/EZ i 2006/193/EZ (SL L 342, 22.12.2009., str. 1.).

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o europskoj normizaciji, o izmjeni direktiva Vijeća 89/686/EEZ i 93/15/EEZ i direktiva 94/9/EZ, 94/25/EZ, 95/16/EZ, 97/23/EZ, 98/34/EZ, 2004/22/EZ, 2007/23/EZ, 2009/23/EZ i 2009/105/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 87/95/EEZ i Odluke br. 1673/2006/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 316, 14.11.2012., str. 12.).

⁽³⁾ Još nije objavljeno u Službenom listu.

formulacijom verifikacijskog mišljenja. Ako je to potrebno na temelju nalaza i informacija dobivenih tijekom postupka verifikacije, verifikator bi trebao biti obavezan prilagoditi jednu ili više aktivnosti u okviru postupka verifikacije kako bi ispunio zahtjeve za postizanje razumnog jamstva.

- (13) Kako ne bi došlo do miješanja uloga nadležnog tijela i verifikatora, kod provođenja verifikacijskih aktivnosti trebalo bi jasno definirati odgovornosti verifikatora. Plan praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo verifikator bi trebao uzeti kao referentnu točku i procijeniti jesu li taj plan i u njemu opisani postupci pravilno provedeni. Ako verifikator utvrdi neusklađenost s Provedbenom uredbom (EU) 2018/2066, njegova bi odgovornost trebala biti da tu neusklađenost navede u verifikacijskom izvješću.
- (14) Za učinkovitu verifikaciju izvješća operatora ili operatora zrakoplova potrebno je potpuno razumijevanje njihovih aktivnosti. Verifikator bi tražene verifikacijske aktivnosti trebao obavljati tek nakon što je prethodnim ocjenjivanjem utvrđeno da je za njih nadležan. Kako bi se osigurala visoka razina kvalitete verifikacijskih aktivnosti, trebalo bi izraditi usklađena pravila za prethodno ocjenjivanje na temelju kojega se utvrđuje je li verifikator kompetentan, neovisan i nepristran te može li obavljati tražene verifikacijske aktivnosti u skladu s pravilima i načelima navedenima u ovoj Uredbi.
- (15) Razmjena relevantnih informacija između operatora ili operatora zrakoplova i verifikatora ključna je u svim fazama postupka verifikacije, posebno u predugovornoj fazi, u strateškoj analizi koju provodi verifikator, kao i tijekom cjelokupne verifikacije. Potrebno je uspostaviti skup usklađenih zahtjeva koji bi u svakom trenutku regulirali tu razmjenu informacija između operatora ili operatora zrakoplova i verifikatora.
- (16) Sve verifikacijske aktivnosti u okviru postupka verifikacije međusobno su povezane i trebalo bi ih zaključiti verifikacijskim izvješćem koje izdaje verifikator i koje sadržava izjavu o verifikaciji u skladu s rezultatima verifikacijskog ocjenjivanja. Trebalo bi utvrditi usklađene zahtjeve za verifikacijska izvješća i provođenje verifikacijskih aktivnosti kako bi se osiguralo da verifikacijska izvješća i verifikacijske aktivnosti u državama članicama ispunjavaju iste standarde.
- (17) Analiza mogućnosti da izneseni podaci sadržavaju pogreške koje mogu biti materijalne ključni je dio postupka verifikacije na temelju kojega se određuje kako bi verifikator trebao obavljati verifikacijske aktivnosti. Stoga je svaki element u postupku verifikacije snažno povezan s rezultatima analize rizika od pogrešaka.
- (18) Trebalo bi donijeti posebnu odredbu za verifikaciju izvješća operatora zrakoplova i operatora postrojenja koji podliježu Direktivi 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾.
- (19) Točno i učinkovito izvješćivanje operatora ili operatora zrakoplova o emisijama stakleničkih plinova nužno je za provedbu Direktive 2003/87/EZ. Kako bi se osiguralo pravilno funkcioniranje postupka praćenja i izvješćivanja, verifikacijske aktivnosti koje obavlja verifikator trebale bi uključivati i stalno poboljšavanje učinkovitosti operatora ili operatora zrakoplova.
- (20) Verifikacijske aktivnosti i izdavanje verifikacijskih izvješća trebali bi obavljati samo verifikatori i njihovo osoblje koje je za to kompetentno. Verifikatori bi trebali uspostaviti i stalno poboljšavati interne postupke kojima se osigurava da je sve osoblje uključeno u verifikacijske aktivnosti kompetentno za obavljanje dodijeljenih im zadataka. Kriteriji za utvrđivanje kompetentnosti verifikatora trebali bi biti isti u svim državama članicama te provjerljivi, objektivni i transparentni.
- (21) Nacionalno akreditacijsko tijelo osnovano u skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008 trebalo bi biti ovlašteno za akreditiranje i izdavanje mjerodavne izjave o kompetentnosti verifikatora za obavljanje verifikacijskih aktivnosti u skladu s ovom Uredbom, donošenje administrativnih mjera i provođenje nadzora nad verifikatorima.
- (22) Predlošci i posebni formati datoteka koje verifikatori trebaju upotrebljavati služe za promicanje usklađenosti među državama članicama i izbjegavanje razlika u pristupu. Verifikatori bi trebali upotrebljavati predloške ili posebne formate datoteka koje je izradila Komisija. Ako je država članica izradila nacionalne predloške ili specifikacije formata datoteka, oni bi trebali imati barem isti sadržaj kao i predlošci koje je izradila Komisija kako bi se osigurao usklađen pristup.

⁽¹⁾ Direktiva 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o geološkom skladištenju ugljikova dioksida i o izmjeni Direktive Vijeća 85/337/EEZ, Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2000/60/EZ, 2001/80/EZ, 2004/35/EZ, 2006/12/EZ, 2008/1/EZ i Uredbe (EZ) br. 1013/2006 (SL L 140, 5.6.2009., str. 114.).

- (23) Državi članici koja ne smatra da je osnivanje nacionalnog akreditacijskog tijela ili provođenje akreditacijskih aktivnosti gospodarski opravdano ili održivo trebalo bi omogućiti korištenje uslugama nacionalnog akreditacijskog tijela neke druge države članice. Provođenje akreditacijskih aktivnosti u skladu s ovom Uredbom trebalo bi dopustiti samo nacionalnim akreditacijskim tijelima koja su uspješno prošla istorazinsko ocjenjivanje koje organizira tijelo priznato u skladu s člankom 14. Uredbe (EZ) br. 765/2008.
- (24) Za nacionalna akreditacijska tijela koja dokažu sukladnost s ovom Uredbom i koja su već uspješno prošla istorazinsko ocjenjivanje koje je organiziralo tijelo priznato u skladu s člankom 14. Uredbe (EZ) br. 765/2008 trebalo bi smatrati da ispunjavaju tražene postupovne zahtjeve za nacionalna akreditacijska tijela, kao što su zahtjevi u pogledu njihove strukture, uspostave postupka za utvrđivanje kompetencije, uspostave potrebnih postupaka i sustava upravljanja, kao i mjera za osiguravanje povjerljivosti dobivenih informacija, te bi ih po stupanju ove Uredbe na snagu trebalo izuzeti od novog istorazinskog ocjenjivanja. U skladu s Direktivom 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾, informacije o okolišu sadržane u verificiranim izvješćima operatora ili operatora zrakoplova kojima raspolažu javna tijela trebalo bi objaviti u cilju jamčenja transparentnosti te bi pritom trebalo poštovati određene zahtjeve u pogledu povjerljivosti.
- (25) Učinkovita suradnja između nacionalnih akreditacijskih tijela ili, prema potrebi, drugih nacionalnih tijela i nadležnih tijela ključna je za pravilno funkcioniranje sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova i za nadzor nad kvalitetom verifikacije. Radi transparentnosti potrebno je osigurati da nacionalna akreditacijska tijela ili, prema potrebi, druga nacionalna tijela i nadležna tijela uspostave učinkovite mehanizme za razmjenu informacija. Razmjena informacija između nadležnih tijela te između nadležnih tijela i nacionalnih akreditacijskih tijela ili drugih nacionalnih tijela trebala bi podlijezati najstrožim jamstvima za čuvanje povjerljivosti i poslovne tajne te se provoditi u skladu s važećim nacionalnim pravom i pravom Unije.
- (26) Ova Uredba sadržava poboljšanja u pogledu akreditacije i verifikacije kojima se djelomično uzima u obzir prvo izdanje Međunarodnih normi i preporučenih praksi u području zaštite okoliša – Programa za neutralizaciju i smanjenje emisija ugljika za međunarodno zrakoplovstvo (CORSIA) (Prilog 16., Svezak IV. Čikaške konvencije), koje je Vijeće ICAO-a donijelo na desetom sastanku u okviru svojeg 214. zasjedanja dana 27. lipnja 2018. Uredba o praćenju i izvješćivanju o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ također se mijenja kako bi se uzelo u obzir prvo izdanje Međunarodnih normi i preporučenih praksi, te se ta dva instrumenta dopunjuju delegiranim aktom u skladu s člankom 28.c Direktive 2003/87/EZ.
- (27) Mjere predviđene ovom Uredbom u skladu su s mišljenjem Odbora za klimatske promjene,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

Ovom se Uredbom utvrđuju odredbe o verifikaciji izvješća podnesenih u skladu s Direktivom 2003/87/EZ te o akreditaciji verifikatora i nadzoru nad njima.

Njome se isto tako utvrđuju, ne dovodeći u pitanje Uredbu (EZ) br. 765/2008, odredbe o međusobnom priznavanju verifikatora i istorazinskom ocjenjivanju nacionalnih akreditacijskih tijela u skladu s člankom 15. Direktive 2003/87/EZ.

Članak 2.

Područje primjene

Ova se Uredba primjenjuje na verifikaciju podataka o emisijama stakleničkih plinova i tonskim kilometrima zabilježenih od 1. siječnja 2019. i iznesenih u izvješćima u skladu s člankom 14. Direktive 2003/87/EZ te na verifikaciju podataka relevantnih za ažuriranje *ex ante* referentnih vrijednosti i određivanje besplatne dodjele emisijskih jedinica postrojenjima.

⁽¹⁾ Direktiva 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2003. o javnom pristupu informacijama o okolišu i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/313/EEZ (SL L 41, 14.2.2003., str. 26.).

Članak 3.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, uz definicije utvrđene u članku 3. Direktive 2003/87/EZ i članku 3. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066, primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „rizik neotkrivanja” znači rizik da verifikator neće otkriti materijalnu pogrešku;
- (2) „akreditacija” znači potvrda nacionalnog akreditacijskog tijela da verifikator ispunjava zahtjeve utvrđene usklađenim normama u smislu članka 2. točke 9. Uredbe (EZ) br. 765/2008 i zahtjeve utvrđene u ovoj Uredbi za obavljanje verifikacije izvješća operatora ili operatora zrakoplova u skladu s ovom Uredbom;
- (3) „verifikator” znači pravna osoba ili drugi pravni subjekt koji obavlja verifikacijske aktivnosti u skladu s ovom Uredbom i koji je akreditiralo nacionalno akreditacijsko tijelo u skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008 i ovom Uredbom, ili drukčije ovlaštena fizička osoba, ne dovodeći u pitanje članak 5. stavak 2. te uredbe, u vrijeme izdavanja verifikacijskog izvješća;
- (4) „verifikacija” znači aktivnosti koje obavlja verifikator radi izdavanja verifikacijskog izvješća u skladu s ovom Uredbom;
- (5) „pogreška” znači izostavljanje, krivo tumačenje ili greška u podacima koje operator ili operator zrakoplova navede u izvješću, ne uzimajući u obzir nesigurnost dopuštenu u skladu s člankom 12. stavkom 1. točkom (a) Provedbene uredbe (EU) 2018/2066.
- (6) „materijalna pogreška” znači pogreška koja po mišljenju verifikatora, pojedinačno ili zajedno s drugim pogreškama, prelazi razinu materijalnosti ili bi mogla utjecati na obradu izvješća operatora ili operatora zrakoplova koju provodi nadležno tijelo;
- (7) „izvješće operatora ili operatora zrakoplova” znači godišnje izvješće o emisijama koje podnosi operator ili operator zrakoplova u skladu s člankom 14. stavkom 3. Direktive 2003/87/EZ, izvješće o tonskim kilometrima koje podnosi operator zrakoplova u okviru zahtjeva za dodjelu emisijskih jedinica u skladu s člancima 3.e i 3.f te direktive, izvješće o referentnim podacima koje podnosi operator u skladu s člankom 4. stavkom 2. Delegirane uredbe (EU) .../... ili izvješće o podacima koje podnosi operator u skladu s člankom 5. stavkom 2. te uredbe;
- (8) „opseg akreditacije” znači aktivnosti iz Priloga I. za koje se akreditacija traži ili je već dodijeljena;
- (9) „kompetencija” znači sposobnost primjene znanja i vještina za obavljanje aktivnosti;
- (10) „razina materijalnosti” znači kvantitativni prag ili granična vrijednost iznad koje verifikator pogreške, pojedinačno ili zajedno s drugim pogreškama, smatra materijalnim;
- (11) „sustav kontrole” znači procjena rizika operatora ili operatora zrakoplova i ukupne kontrolne aktivnosti, uključujući stalno upravljanje tim aktivnostima, koje operator ili operator zrakoplova uvodi, dokumentira, provodi i održava u skladu s člankom 59. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 ili u skladu s člankom 11. Delegirane uredbe (EU) .../..., prema potrebi;
- (12) „kontrolne aktivnosti” znači postupci ili mjere koje operator ili operator zrakoplova primjenjuje kako bi ublažio inherentne rizike;
- (13) „nesukladnost” znači jedno od sljedećeg:
 - (a) za potrebe verificiranja izvješća operatora o emisijama, svako djelovanje ili nedjelovanje operatora koje je u suprotnosti s dozvolom za emisije stakleničkih plinova i zahtjevima iz plana praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo;
 - (b) za potrebe verificiranja izvješća operatora zrakoplova o emisijama ili tonskim kilometrima, svako djelovanje ili nedjelovanje operatora zrakoplova koje je u suprotnosti sa zahtjevima iz plana praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo;
 - (c) za potrebe verificiranja izvješća o referentnim podacima koje operator podnosi u skladu s člankom 4. stavkom 2. točkom (a) Delegirane uredbe (EU) .../... ili izvješća o podacima novog sudionika koje operator podnosi u skladu s člankom 5. stavkom 2. te uredbe, svako djelovanje ili nedjelovanje operatora koje je u suprotnosti sa zahtjevima iz plana metodologije praćenja;
 - (d) za potrebe akreditacije u skladu s poglavljem IV., svako djelovanje ili nedjelovanje verifikatora koje je u suprotnosti sa zahtjevima iz ove Uredbe;

- (14) „lokacija”, za potrebe verificiranja izvješća operatora zrakoplova o emisijama ili tonskim kilometrima, znači mjesta za koja se utvrđuje postupak praćenja i na kojima se njime upravlja, uključujući mjesta gdje se kontroliraju i pohranjuju relevantni podaci i informacije;
- (15) „kontrolno okruženje” znači okruženje u kojem funkcionira sustav unutarnje kontrole i sveukupno djelovanje uprave operatora ili operatora zrakoplova radi osiguravanja informiranosti o tom sustavu unutarnje kontrole;
- (16) „inherentni rizik” znači podložnost određenog parametra u izvješću operatora ili operatora zrakoplova pogreškama koje bi pojedinačno ili zajedno s drugim pogreškama mogle biti materijalne, prije nego se uzme u obzir učinak povezanih kontrolnih aktivnosti;
- (17) „kontrolni rizik” znači podložnost određenog parametra u izvješću operatora ili operatora zrakoplova pogreškama koje bi mogle biti materijalne pojedinačno ili zajedno s drugim pogreškama i koje kontrolni sustav neće pravodobno spriječiti ili otkriti i ispraviti;
- (18) „verifikacijski rizik” znači rizik da verifikator izrazi neprimjereno verifikacijsko mišljenje ako izvješće operatora ili operatora zrakoplova sadržava materijalne pogreške, pri čemu taj rizik može biti funkcija inherentnog rizika, kontrolnog rizika i rizika neotkrivanja;
- (19) „razumno jamstvo” znači visoka, ali ne apsolutna razina jamstva, pozitivno izražena u verifikacijskom mišljenju, o tome sadržava li izvješće operatora ili operatora zrakoplova materijalne pogreške;
- (20) „analitički postupci” znači analiza fluktuacija i trendova u pogledu podataka, uključujući analizu odnosa koji nisu u skladu s drugim relevantnim informacijama ili koji odstupaju od predviđenih vrijednosti;
- (21) „interna verifikacijska dokumentacija” znači sva interna dokumentacija koju je verifikator prikupio radi bilježenja svih dokumentiranih dokaza i obrazlaganja aktivnosti provedenih u okviru verifikacije izvješća operatora ili operatora zrakoplova;
- (22) „vodeći auditor prema EU ETS direktivi” znači auditor zadužen za vođenje i nadzor verifikacijskog tima, koji je odgovoran za provođenje verifikacije i izvješćivanje o verifikaciji izvješća operatora ili operatora zrakoplova;
- (23) „auditor prema EU ETS direktivi” znači pojedinačni član verifikacijskog tima nadležan za provođenje verifikacije izvješća operatora ili operatora zrakoplova koji nije vodeći auditor prema EU ETS direktivi;
- (24) „tehnički stručnjak” znači osoba koja osigurava detaljna znanja i stručnost o određenom predmetu koji su potrebni za obavljanje verifikacijskih aktivnosti za potrebe poglavlja III. te za obavljanje akreditacijskih aktivnosti za potrebe poglavlja V.;
- (25) „razina jamstva” znači stupanj jamstva koji verifikator daje u verifikacijskom izvješću u skladu s ciljem smanjivanja verifikacijskog rizika prema okolnostima verifikacijskog angažmana;
- (26) „ocjenjivač” znači osoba koju nacionalno akreditacijsko tijelo imenuje da samostalno ili kao dio ocjenjivačkog tima provodi ocjenjivanje verifikatora u skladu s ovom Uredbom;
- (27) „glavni ocjenjivač” znači ocjenjivač koji snosi sveukupnu odgovornost za ocjenjivanje verifikatora u skladu s ovom Uredbom;
- (28) „izvješće o referentnim podacima” znači izvješće koje podnosi operator u skladu s člankom 4. stavkom 2. Delegirane uredbe (EU) .../...;
- (29) „izvješće o podacima novog sudionika” znači izvješće koje podnosi operator u skladu s člankom 5. stavkom 2. Delegirane uredbe (EU) .../....

Članak 4.

Pretpostavka sukladnosti

Ako verifikator dokaže sukladnost s kriterijima utvrđenima u relevantnim usklađenim normama u smislu članka 2. točke 9. Uredbe (EZ) br. 765/2008 ili dijelovima tih normi, na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije*, pretpostavlja se da verifikator poštuje zahtjeve iz poglavlja II. i III. ove Uredbe, u mjeri u kojoj primjenjive usklađene norme obuhvaćaju te zahtjeve.

Članak 5.

Opći okvir za akreditaciju

Ako ovom Uredbom nisu utvrđene posebne odredbe o sastavu nacionalnih akreditacijskih tijela ili o aktivnostima i zahtjevima povezanim s akreditacijom, primjenjuju se odgovarajuće odredbe iz Uredbe (EZ) br. 765/2008.

POGLAVLJE II.

VERIFIKACIJA

Članak 6.

Pouzdanost verifikacije

Verificirano izvješće o emisijama, izvješće o referentnim podacima ili izvješće o podacima novog sudionika pouzdani su za korisnike. Izvješće vjerno predstavlja ono što podrazumijeva da predstavlja ili što se realno može očekivati da predstavlja.

Postupak verifikacije izvješća operatora ili operatora zrakoplova učinkovit je i pouzdan pomoćni alat u postupcima osiguravanja kvalitete i kontrole kvalitete koji osigurava informacije na temelju kojih operator ili operator zrakoplova može djelovati kako bi poboljšao učinkovitost praćenja emisija ili podataka relevantnih za besplatnu dodjelu te izvješćivanja o njima.

Članak 7.

Opće obveze verifikatora

1. Verifikator provodi verifikaciju i aktivnosti predviđene ovim poglavljem s ciljem podnošenja verifikacijskog izvješća u kojem s razumnim jamstvom zaključuje da izvješće operatora ili operatora zrakoplova ne sadržava materijalne pogreške.
2. Verifikator planira i provodi verifikaciju uz stručni skepticizam, priznajući mogućnost postojanja okolnosti zbog kojih bi informacije u izvješću operatora ili operatora zrakoplova mogle sadržavati materijalne pogreške.
3. Verifikator mora provesti verifikaciju u javnom interesu i djelovati neovisno od operatora ili operatora zrakoplova i tijela nadležnih za Direktivu 2003/87/EZ.
4. Tijekom verifikacije verifikator ocjenjuje sljedeće:
 - (a) je li izvješće operatora ili operatora zrakoplova potpuno i ispunjava li zahtjeve utvrđene u Prilogu X. Provedbenoj uredbi (EU) 2018/2066, prema potrebi;
 - (b) je li operator ili operator zrakoplova postupio u skladu sa zahtjevima iz dozvole za emisije stakleničkih plinova i plana praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo ako se radi o izvješću operatora o emisijama, odnosno sa zahtjevima iz plana praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo ako se radi o verifikaciji izvješća operatora zrakoplova o emisijama ili tonskim kilometrima;
 - (c) je li operator djelovao u skladu sa zahtjevima iz plana metodologije praćenja u skladu s člankom 8. Delegirane uredbe (EU) .../... koji je odobrilo nadležno tijelo ako se radi o izvješću operatora o referentnim podacima ili izvješću o podacima novog sudionika;
 - (d) jesu li podaci u izvješću operatora ili operatora zrakoplova bez materijalnih pogrešaka;
 - (e) mogu li se dostaviti informacije iz kojih su vidljive aktivnosti protoka podataka, sustav kontrole i s njima povezani postupci operatora ili operatora zrakoplova s ciljem poboljšanja učinkovitosti njihova praćenja i izvješćivanja o njima.

Odstupajući od točke (c), verifikator ocjenjuje je li operatorov plan metodologije praćenja u skladu sa zahtjevima iz Delegirane uredbe (EU) .../... ako on ne podliježe odobrenju nadležnog tijela prije podnošenja izvješća o referentnim podacima. Ako verifikator otkrije da plan metodologije praćenja nije u skladu s Delegiranom uredbom (EU) .../..., operator mijenja plan metodologije praćenja kako bi ga uskladio s tom uredbom.

Za potrebe točke (d) iz ovog stavka, verifikator od operatora ili operatora zrakoplova dobiva jasne i objektivne dokaze za navedene skupne emisije, tonske kilometre ili podatke relevantne za besplatnu dodjelu, uzimajući u obzir sve ostale informacije navedene u izvješću operatora ili operatora zrakoplova.

5. Ako verifikator otkrije da operator ili operator zrakoplova ne poštuje Provedbenu uredbu (EU) 2018/2066 ili Delegiranu uredbu (EU) .../..., ta se nepravilnost navodi u verifikacijskom izvješću čak i ako je nadležno tijelo odobrilo predmetni plan praćenja ili plan metodologije praćenja.

6. Ako nadležno tijelo nije odobrilo plan praćenja u skladu s člankom 12. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066, ako je plan nepotpun ili su tijekom razdoblja izvješćivanja u njemu napravljene znatne izmjene iz članka 15. stavka 3. ili 4. te provedbene uredbe, koje nadležno tijelo nije odobrilo u skladu s tom uredbom, verifikator savjetuje operatoru ili operatoru zrakoplova da pribavi potrebno odobrenje nadležnog tijela.

Ako plan metodologije praćenja podliježe odobrenju nadležnog tijela prije podnošenja izvješća o referentnim podacima u skladu s člankom 8. stavkom 4. Delegirane uredbe (EU) .../... i ako on nije odobren ili je nepotpun, ili su u njemu napravljene znatne izmjene iz članka 9. stavka 5. te uredbe koje nadležno tijelo nije odobrilo, verifikator savjetuje operatoru da pribavi potrebno odobrenje nadležnog tijela.

Nakon odobrenja nadležnog tijela verifikator u skladu s odobrenjem nastavlja, ponavlja ili prilagođava verifikacijske aktivnosti.

Ako odobrenje nije dobiveno prije izdavanja verifikacijskog izvješća, verifikator o tome izvješćuje u verifikacijskom izvješću.

Članak 8.

Predugovorne obveze

1. Prije prihvaćanja obveza povezanih s verifikacijom, verifikator se mora dobro informirati o operatoru ili operatoru zrakoplova i ocijeniti može li izvršiti verifikaciju. U tu svrhu verifikator barem:

- (a) procjenjuje rizike povezane s verifikacijom izvješća operatora ili operatora zrakoplova u skladu s ovom Uredbom;
- (b) obavlja pregled informacija dobivenih od operatora ili operatora zrakoplova kako bi odredio opseg verifikacije;
- (c) ocjenjuje jesu li obveze obuhvaćene opsegom njegove akreditacije;
- (d) ocjenjuje posjeduje li kompetencije, osoblje i resurse potrebne za odabir verifikacijskog tima koji se može nositi sa složenosti postrojenja, odnosno aktivnostima i flotom operatora zrakoplova, i može li uspješno obaviti verifikacijske aktivnosti u traženom vremenskom roku;
- (e) ocjenjuje može li osigurati da potencijalni verifikacijski tim koji mu je na raspolaganju ima sve kompetencije i osobe potrebne za obavljanje verifikacijskih aktivnosti za određenog operatora ili operatora zrakoplova;
- (f) za svaki zatraženi verifikacijski angažman utvrđuje koliko mu je vremena potrebno za pravilno provođenje verifikacije.

2. Operator ili operator zrakoplova dostavlja verifikatoru sve relevantne informacije koje verifikatoru omogućuju obavljanje aktivnosti iz stavka 1.

Članak 9.

Vremenski raspored

1. Pri utvrđivanju vremenskog rasporeda za verifikacijski angažman iz članka 8. stavka 1. točke (f), verifikator uzima u obzir barem:

- (a) složenost postrojenja ili aktivnosti i flote operatora zrakoplova;
- (b) razinu informacija i složenost plana praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo ili plana metodologije praćenja, prema potrebi;
- (c) zahtijevanu razinu materijalnosti;
- (d) složenost i potpunost aktivnosti protoka podataka i sustava kontrole operatora ili operatora zrakoplova;
- (e) lokaciju informacija i podataka o emisijama stakleničkih plinova ili tonskim kilometrima, ili podataka relevantnih za besplatnu dodjelu.

2. Verifikator osigurava da u ugovoru o verifikaciji bude predviđena mogućnost da se pored ugovorenog vremena zaračuna i dodatno vrijeme ako se utvrdi da je to dodatno vrijeme potrebno za stratešku analizu, analizu rizika ili druge verifikacijske aktivnosti. Dodatno vrijeme može biti potrebno barem u sljedećim situacijama:

- (a) ako se tijekom verifikacije pokaže da su aktivnosti protoka podataka, kontrolne aktivnosti ili logistika operatora ili operatora zrakoplova složenije nego što se predviđalo na početku;

- (b) ako verifikator tijekom verifikacije utvrdi pogreške, nesukladnosti ili manjkave podatke u skupovima podataka.
- 3. Verifikator dokumentira vremenski raspored u internoj verifikacijskoj dokumentaciji.

Članak 10.

Informacije koje osigurava operator ili operator zrakoplova

1. Prije strateške analize i u kasnijim fazama verifikacije operator ili operator zrakoplova verifikatoru dostavlja sljedeće:
 - (a) dozvolu operatora za emisije stakleničkih plinova ako se odnosi na verifikaciju izvješća operatora o emisijama;
 - (b) najnoviju verziju plana praćenja operatora ili operatora zrakoplova, kao i druge relevantne verzije plana praćenja koje je odobrilo nadležno tijelo, uključujući i dokaz o odobrenju;
 - (c) najnoviju verziju plana metodologije praćenja operatora, kao i druge relevantne verzije plana metodologije praćenja, uključujući prema potrebi i dokaz o odobrenju;
 - (d) opis aktivnosti protoka podataka operatora ili operatora zrakoplova;
 - (e) procjenu rizika operatora ili operatora zrakoplova iz članka 59. stavka 2. točke (a) Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 ili članka 11. stavka 1. Delegirane uredbe (EU) .../..., prema potrebi, i nacrt ukupnog sustava kontrole;
 - (f) ako je primjenjivo, pojednostavnjenu procjenu nesigurnosti iz članka 7. stavka 2. točke (c) Delegirane uredbe (EU) .../...;
 - (g) postupke navedene u planu praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo ili u planu metodologije praćenja, uključujući postupke za aktivnosti protoka podataka i kontrolne aktivnosti;
 - (h) godišnje izvješće operatora ili operatora zrakoplova o emisijama, tonskim kilometrima, referentnim podacima ili izvješće o podacima novog sudionika, prema potrebi;
 - (i) izvješća o referentnim podacima iz prethodnih razdoblja dodjele za ranije faze dodjele i godišnja izvješća o razini aktivnosti iz prethodnih godina koja su dostavljena nadležnom tijelu za potrebe članka 10.a stavka 21. Direktive 2003/87/EZ, ako je primjenjivo;
 - (j) ako je primjenjivo, operatorov plan uzorkovanja iz članka 33. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 koji je odobrilo nadležno tijelo;
 - (k) ako je plan praćenja izmijenjen tijekom razdoblja izvješćivanja, evidenciju svih izmjena u skladu s člankom 16. stavkom 3. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066;
 - (l) ako je primjenjivo, izvješće iz članka 69. stavka 4. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066;
 - (m) verifikacijsko izvješće iz prethodne godine ili prethodnog referentnog razdoblja, prema potrebi, ako verifikator u prethodnoj godini ili referentnom razdoblju nije proveo verifikaciju za tog određenog operatora ili operatora zrakoplova;
 - (n) svu relevantnu korespondenciju s nadležnim tijelom, posebno informacije povezane s obavijestima o izmjeni plana praćenja ili plana metodologije praćenja, prema potrebi;
 - (o) informacije o bazama podataka i izvorima podataka korištenima za potrebe praćenja i izvješćivanja, uključujući one dobivene od Eurocontrola ili neke druge relevantne organizacije;
 - (p) ako se verifikacija odnosi na izvješće o emisijama postrojenja koje se bavi geološkim skladištenjem stakleničkih plinova na lokaciji skladištenja odobreno u skladu s Direktivom 2009/31/EZ, plan praćenja koji se zahtijeva tom direktivom i izvješća koja se zahtijevaju člankom 14. te direktive, a koja obuhvaćaju barem razdoblje izvješćivanja u izvješću o emisijama koje se verificira;
 - (q) ako je primjenjivo, odobrenje nadležnog tijela za neprovođenje obilazaka lokacije za postrojenja u skladu s člankom 31. stavkom 1.;
 - (r) dokaze operatora o usklađenosti s pragovima nesigurnosti za stupnjeve utvrđene u planu praćenja;
 - (s) sve druge relevantne informacije potrebne za planiranje i provođenje verifikacije.
2. Prije nego verifikator izda verifikacijsko izvješće operator ili operator zrakoplova podnosi mu konačno odobreno i interno potvrđeno izvješće operatora ili operatora zrakoplova.

Članak 11.**Strateška analiza**

1. Na početku verifikacije verifikator procjenjuje vjerojatnu vrstu, opseg i složenost verifikacijskih zadataka na temelju strateške analize svih aktivnosti relevantnih za postrojenje ili operatora zrakoplova.
2. Radi razumijevanja aktivnosti koje obavlja postrojenje ili operator zrakoplova, verifikator prikuplja i pregledava informacije koje su mu potrebne kako bi ocijenio je li verifikacijski tim dovoljno kompetentan za provođenje verifikacije, utvrdio je li vremenski raspored naveden u ugovoru pravilno utvrđen te kako bi bio siguran da može izvršiti potrebnu analizu rizika. Te informacije uključuju barem:
 - (a) informacije iz članka 10. stavka 1.;
 - (b) zahtijevanu razinu materijalnosti;
 - (c) ako verifikator provodi verifikaciju za istog operatora ili operatora zrakoplova, informacije dobivene tijekom verifikacije prethodnih godina.
3. Pri pregledu informacija iz stavka 2. verifikator ocjenjuje barem sljedeće:
 - (a) za potrebe verificiranja izvješća operatora o emisijama, kategoriju postrojenja iz članka 19. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 i aktivnosti koje se obavljaju u tom postrojenju;
 - (b) za potrebe verificiranja izvješća operatora zrakoplova o emisijama ili tonskim kilometrima, veličinu i vrstu operatora zrakoplova, distribuciju informacija na različitim lokacijama, kao i broj i vrstu letova;
 - (c) plan praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo ili plan metodologije praćenja, prema potrebi, te pojedinih metodologije praćenja utvrđene u tom planu praćenja ili planu metodologije praćenja;
 - (d) vrstu, opseg i složenost izvora emisija i tokova izvora, kao i opremu i postupke za generiranje podataka o emisijama i tonskim kilometrima ili podataka relevantnih za besplatnu dodjelu, uključujući mjernu opremu opisanu, prema potrebi, u planu praćenja ili planu metodologije praćenja, podrijetlo i primjenu faktora za izračun i ostale primarne izvore podataka;
 - (e) aktivnosti protoka podataka, sustav kontrole i kontrolno okruženje.
4. Pri provođenju strateške analize, verifikator provjerava sljedeće:
 - (a) je li plan praćenja ili plan metodologije praćenja, prema potrebi, predstavljen verifikatoru najnovija verzija i je li tu verziju, ako je potrebno, odobrilo nadležno tijelo;
 - (b) je li, prema potrebi, bilo kakvih izmjena plana praćenja tijekom razdoblja izvješćivanja ili plana metodologije praćenja tijekom referentnog razdoblja;
 - (c) ako je primjenjivo, je li o izmjenama iz točke (b) obaviješteno nadležno tijelo u skladu s člankom 15. stavkom 1. ili člankom 23. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 ili ih je nadležno tijelo odobrilo u skladu s člankom 15. stavkom 2. te provedbene uredbe;
 - (d) ako je primjenjivo, je li o izmjenama iz točke (b) obaviješteno nadležno tijelo u skladu s člankom 9. stavkom 3. Delegirane uredbe (EU) .../... ili ih je nadležno tijelo odobrilo u skladu s člankom 9. stavkom 4. te uredbe.

Članak 12.**Analiza rizika**

1. Za oblikovanje, planiranje i provođenje učinkovite verifikacije verifikator utvrđuje i analizira sljedeće elemente:
 - (a) inherentne rizike;
 - (b) kontrolne aktivnosti;
 - (c) kontrolne rizike povezane s djelotvornošću kontrolnih aktivnosti, ako su provedene kontrolne aktivnosti iz točke (b).
2. Pri utvrđivanju i analizi elemenata iz stavka 1., verifikator uzima u obzir barem sljedeće:
 - (a) nalaze strateške analize iz članka 11. stavka 1.;
 - (b) informacije iz članka 10. stavka 1. i članka 11. stavka 2. točke (c);
 - (c) razinu materijalnosti iz članka 11. stavka 2. točke (b).

3. Ako verifikator utvrdi da operator ili operator zrakoplova u svojoj procjeni rizika nije naveo relevantne inherentne rizike i kontrolne rizike, verifikator o tome obavješćuje operatora ili operatora zrakoplova.
4. Na temelju informacija dobivenih tijekom verifikacije, verifikator prema potrebi revidira analizu rizika i mijenja ili ponavlja verifikacijske aktivnosti koje treba provesti.

Članak 13.

Plan verifikacije

1. Verifikator izrađuje plan verifikacije u skladu s dobivenim informacijama i rizicima utvrđenima tijekom strateške analize i analize rizika, koji uključuje barem:
 - (a) program verifikacije u kojem su opisani vrsta i opseg verifikacijskih aktivnosti, kao i vrijeme i način na koji te aktivnosti treba obaviti;
 - (b) plan ispitivanja u kojem su navedeni opseg i metode ispitivanja kontrolnih aktivnosti, kao i postupci za kontrolne aktivnosti;
 - (c) plan uzorkovanja podataka u kojem su navedeni opseg i metode uzorkovanja podataka povezani s podatkovnim točkama na kojima se temelje skupni podaci o emisijama u izvješću operatora ili operatora zrakoplova o emisijama, skupni podaci o tonskim kilometrima u izvješću operatora zrakoplova o tonskim kilometrima, odnosno skupni podaci relevantni za besplatnu dodjelu u izvješću operatora o referentnim podacima ili u izvješću o podacima novog sudionika.
2. Verifikator utvrđuje plan ispitivanja iz stavka 1. točke (b) tako da može odrediti u kojoj se mjeri može osloniti na relevantne kontrolne aktivnosti pri ocjenjivanju usklađenosti sa zahtjevima iz članka 7. stavka 4. točaka (b), (c), (d) ili članka 7. stavka 4. drugog podstavka.

Pri određivanju veličine i aktivnosti uzorkovanja za ispitivanje kontrolnih aktivnosti, verifikator uzima u obzir sljedeće elemente:

- (a) inherentne rizike;
 - (b) kontrolno okruženje;
 - (c) relevantne kontrolne aktivnosti;
 - (d) zahtjev za davanje verifikacijskog mišljenja uz razumno jamstvo.
3. Pri određivanju veličine i aktivnosti uzorkovanja za uzorkovanje podataka iz stavka 1. točke (c), verifikator uzima u obzir sljedeće elemente:
 - (a) inherentne rizike i kontrolne rizike;
 - (b) rezultate analitičkih postupaka;
 - (c) zahtjev za davanje verifikacijskog mišljenja uz razumno jamstvo;
 - (d) razinu materijalnosti;
 - (e) materijalnost doprinosa pojedinačnih elemenata ukupnom skupu podataka.
 4. Verifikator utvrđuje i provodi plan verifikacije koji osigurava smanjivanje verifikacijskog rizika na prihvatljivu razinu kako bi do razumne mjere mogao jamčiti da u izvješću operatora ili operatora zrakoplova nema materijalnih pogrešaka.
 5. Verifikator tijekom verifikacije ažurira analizu rizika i plan verifikacije te prilagođava verifikacijske aktivnosti ako otkrije dodatne rizike koje treba smanjiti ili ako stvarnih rizika ima manje nego što se očekivalo na početku.

Članak 14.

Verifikacijske aktivnosti

Verifikator provodi plan verifikacije te na temelju analize rizika provjerava provođenje plana praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo ili plana metodologije praćenja, prema potrebi.

U tu svrhu verifikator provodi barem dokazne testove koji se sastoje od analitičkih postupaka, verifikacije podataka i provjere metodologije praćenja te provjerava sljedeće:

- (a) aktivnosti protoka podataka i sustave koji se koriste za protok podataka, uključujući sustave informacijske tehnologije;
- (b) jesu li kontrolne aktivnosti operatora ili operatora zrakoplova pravilno dokumentirane, provedene i održavane i jesu li učinkovite za smanjivanje inherentnih rizika;

- (c) jesu li postupci navedeni u planu praćenja ili planu metodologije praćenja, prema potrebi, učinkoviti za smanjivanje inherentnih rizika i kontrolnih rizika te jesu li ti postupci provedeni, dovoljno dokumentirani i primjereno održavani.

Za potrebe stavka 2. točke (a), verifikator prati protok podataka, pri čemu slijedi redoslijed i interakciju aktivnosti protoka podataka, od podataka iz primarnog izvora do sastavljanja izvješća operatora ili operatora zrakoplova.

Članak 15.

Analitički postupci

1. Verifikator se koristi analitičkim postupcima za ocjenjivanje vjerodostojnosti i potpunosti podataka ako inherentni rizik, kontrolni rizik i primjerenost kontrolnih aktivnosti operatora ili operatora zrakoplova ukazuju na potrebu za takvim analitičkim postupcima.
2. U okviru analitičkih postupaka iz stavka 1. verifikator ocjenjuje podatke iz izvješća kako bi utvrdio moguća područja rizika te potom potvrdio i prilagodio planirane verifikacijske aktivnosti. Verifikator barem:
 - (a) ocjenjuje vjerojatnost fluktuacija i trendova tijekom vremena ili između usporedivih stavki;
 - (b) utvrđuje neposredne netipične vrijednosti, neočekivane podatke i nedostatak podataka.
3. U okviru primjene analitičkih postupaka iz stavka 1. verifikator provodi sljedeće postupke:
 - (a) preliminarne analitičke postupke za skupne podatke prije obavljanja aktivnosti iz članka 14. kako bi razumio vrstu, složenost i relevantnost iznesenih podataka;
 - (b) dokazne analitičke postupke za skupne podatke i podatkovne točke na kojima se temelje ti podaci za potrebe utvrđivanja mogućih strukturnih pogrešaka i neposrednih netipičnih vrijednosti;
 - (c) konačne analitičke postupke za skupne podatke kako bi osigurao da su sve pogreške utvrđene tijekom postupka verifikacije ispravno riješene.
4. Ako verifikator utvrdi netipične vrijednosti, fluktuacije, trendove, nedostatak podataka ili podatke koji nisu u skladu s drugim relevantnim informacijama ili se znatno razlikuju od očekivanih iznosa ili omjera, operator ili operator zrakoplova dostavlja mu objašnjenja potkrijepljena dodatnim relevantnim dokazima.

Na temelju dostavljenih objašnjenja i dodatnih dokaza, verifikator ocjenjuje učinak na plan verifikacije i na verifikacijske aktivnosti koje treba provesti.

Članak 16.

Verifikacija podataka

1. Verifikator verificira podatke navedene u izvješću operatora ili operatora zrakoplova na temelju detaljne analize, koja uključuje slijeđenje podataka do primarnog izvora podataka, unakrsnu provjeru podataka s vanjskim izvorima podataka, usklađivanje, provjeru pragovnih vrijednosti s obzirom na odgovarajuće podatke te ponovno izračunavanje.
2. U okviru verifikacije podataka iz stavka 1. i uzimajući u obzir, prema potrebi, odobreni plan praćenja ili plan metodologije praćenja, uključujući postupke opisane u tom planu, verifikator provjerava:
 - (a) granice postrojenja, za potrebe verificiranja izvješća operatora o emisijama;
 - (b) granice postrojenja i njegovih potpostrojenja, za potrebe verificiranja izvješća operatora o referentnim podacima ili izvješća o podacima novog sudionika;
 - (c) potpunost tokova izvora i izvora emisija kako su opisani, prema potrebi, u planu praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo ili planu metodologije praćenja, za potrebe verificiranja izvješća operatora o emisijama, izvješća o referentnim podacima ili izvješća o podacima novog sudionika;
 - (d) potpunost letova koji potpadaju pod zrakoplovne djelatnosti navedene u Prilogu I. Direktivi 2003/87/EZ za koje je odgovoran operator zrakoplova, kao i potpunost podataka o emisijama, odnosno podataka o tonskim kilometrima, za potrebe verificiranja izvješća operatora zrakoplova o emisijama i tonskim kilometrima;
 - (e) usklađenost navedenih podataka i dokumentacije o masi i ravnoteži, za potrebe verificiranja izvješća operatora zrakoplova o emisijama i tonskim kilometrima;

- (f) usklađenost skupnih podataka o potrošnji goriva i podataka o kupljenom ili drukčije dobavljenom gorivu za zrakoplov koji se koristi za zrakoplovnu djelatnost, za potrebe verificiranja izvješća operatora zrakoplova o emisijama;
 - (g) usklađenost skupnih podataka navedenih u izvješću operatora ili operatora zrakoplova s podacima iz primarnih izvora;
 - (h) izmjerene vrijednosti ako operator primjenjuje metodologiju temeljenu na mjerenju iz članka 21. stavka 1. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066, uz korištenje rezultata izračuna koje je napravio operator u skladu s člankom 46. te provedbene uredbe;
 - (i) pouzdanost i točnost podataka.
3. Za potrebe provjere potpunosti letova iz stavka 2. točke (d), verifikator se koristi podacima operatora zrakoplova o zračnom prometu, uključujući podatke prikupljene od Eurocontrola ili drugih relevantnih organizacija koje mogu obrađivati informacije o zračnom prometu poput onih koje su dostupne Eurocontrolu.

Članak 17.

Verifikacija pravilne primjene metodologije praćenja

1. Verifikator provjerava pravilnu primjenu i provedbu metodologije praćenja kako ju je u planu praćenja odobrilo nadležno tijelo, uključujući posebne detalje te metodologije praćenja.
2. Za potrebe verificiranja izvješća operatora o emisijama, verifikator provjerava pravilnu primjenu i provedbu plana uzorkovanja iz članka 33. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066, kako ga je odobrilo nadležno tijelo.
3. Za potrebe verificiranja izvješća operatora o referentnim podacima ili izvješća o podacima novog sudionika, verifikator provjerava primjenjuje li se metodologija za prikupljanje i praćenje podataka definirana u planu metodologije praćenja na pravilan način te provjerava:
 - (a) jesu li svi podaci o emisijama, ulaznim vrijednostima, izlaznim vrijednostima i energetske tokovima pravilno dodijeljeni potpostrojenjima u skladu s granicama sustava iz Priloga I. Uredbi .../...;
 - (b) jesu li podaci potpuni i je li došlo do nedostatka podataka ili dvostrukog brojanja;
 - (c) temelje li se razine aktivnosti za referentne vrijednosti proizvoda na pravilnoj primjeni definicija proizvoda navedenih u Prilogu I. Uredbi .../...;
 - (d) jesu li razine aktivnosti za potpostrojenja s referentnom vrijednosti za toplinu, potpostrojenje s referentnom vrijednosti za područno grijanje, potpostrojenja s referentnom vrijednosti za gorivo i potpostrojenja s procesnim emisijama pravilno dodijeljene u skladu s proizvedenim proizvodima te delegiranim aktima donesenima na temelju članka 10.b stavka 5. Direktive 2003/87/EZ.
4. Ako se preneseni CO₂ oduzima u skladu s člankom 49. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 ili se preneseni N₂O ne računa u skladu s člankom 50. te uredbe, a preneseni CO₂ ili N₂O mjere i postrojenje iz kojeg se prenose i postrojenje koje ih prima, verifikator provjerava mogu li se razlike u vrijednostima izmjerenima u oba postrojenja objasniti kao nesigurnost mjernih sustava i je li u izvješćima o emisijama obaju postrojenja navedena točna aritmetička sredina izmjerenih vrijednosti.

Ako se razlike u vrijednostima izmjerenima u oba postrojenja ne mogu objasniti kao nesigurnost mjernih sustava, verifikator provjerava jesu li napravljene prilagodbe kako bi se razlike u izmjerenim vrijednostima uskladile, jesu li te prilagodbe bile konzervativne i je li te prilagodbe odobrilo nadležno tijelo.

5. Ako se od operatora u skladu s člankom 12. stavkom 3. Uredbe Komisije (EU) br. 601/2012 zahtijeva da u plan praćenja uključe dodatne elemente koji su bitni za ispunjavanje zahtjeva iz članka 24. stavka 1. Odluke Komisije 2011/278/EU ⁽¹⁾, verifikator provjerava pravilnu primjenu i provedbu postupaka iz članka 12. stavka 3. Uredbe Komisije (EU) br. 601/2012. Pritom verifikator isto tako provjerava je li operator do 31. prosinca u razdoblju izvješćivanja dostavio nadležnom tijelu informacije o svim planiranim ili napravljenim izmjenama u pogledu kapaciteta, razine aktivnosti i rada postrojenja.

⁽¹⁾ Odluka Komisije 2011/278/EU od 27. travnja 2011. o utvrđivanju prijelaznih propisa na razini Unije za usklađenu besplatnu dodjelu emisijskih jedinica na temelju članka 10.a Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 130, 17.5.2011., str. 1.).

Članak 18.**Verifikacija metoda koje se primjenjuju kod nedostatka podataka**

1. Ako se metode utvrđene u planu praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo upotrebljavaju za dopunu podataka koji nedostaju u skladu s člankom 66. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066, verifikator provjerava jesu li primijenjene metode bile odgovarajuće za konkretnu situaciju i jesu li pravilno primijenjene.

Ako je operator ili operator zrakoplova od nadležnog tijela dobio odobrenje za primjenu drugih metoda osim onih iz prvog podstavka u skladu s člankom 66. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066, verifikator provjerava jesu li odobrene metode pravilno primjenjivane i dokumentirane.

Ako operator ili operator zrakoplova ne može pravodobno ishoditi to odobrenje, verifikator provjerava osigurava li pristup koji operator ili operator zrakoplova primjenjuje pri dopuni podataka koji nedostaju da količine emisija nisu preniske procijenjene i da taj pristup ne dovodi do materijalnih pogrešaka.

2. Verifikator provjerava djelotvornost kontrolnih aktivnosti koje operator ili operator zrakoplova provodi radi sprečavanja nedostatka podataka iz članka 66. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066.

3. Ako je došlo do nedostatka podataka u izvješćima o referentnim podacima ili izvješćima o podacima novog sudionika, verifikator provjerava jesu li u planu metodologije praćenja utvrđene metode za rješavanje tog problema u skladu s člankom 12. Delegirane uredbe (EU) .../... te jesu li te metode bile primjerene za konkretnu situaciju i pravilno primijenjene.

Ako u planu metodologije praćenja nije utvrđena primjenjiva metoda za rješavanje problema nedostatka podataka, verifikator provjerava temelji li se pristup operatora za dopunu nepotpunih podataka na razumnim dokazima i osigurava li da podaci potrebni u skladu s Delegiranom uredbom (EU) .../... nisu preniske ili previsoke procijenjeni.

Članak 19.**Procjena nesigurnosti**

1. Ako se Provedbenom uredbom (EU) 2018/2066 od operatora zahtijeva da za podatke o aktivnosti i faktore izračuna dokaže usklađenost s pragovima nesigurnosti, verifikator potvrđuje valjanost informacija upotrijebljenih za izračun razina nesigurnosti utvrđenih u odobrenom planu praćenja.

2. Ako operator primjenjuje metodologiju praćenja koja se ne temelji na stupnjevima, kako je navedeno u članku 22. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066, verifikator provjerava sljedeće:

(a) je li operator obavio procjenu i kvantifikaciju nesigurnosti i dokazao usklađenost s propisanim ukupnim pragom nesigurnosti za godišnju razinu emisija stakleničkih plinova u skladu s člankom 22. točkom (c) Provedbene uredbe (EU) 2018/2066;

(b) valjanost informacija korištenih za procjenu i kvantifikaciju nesigurnosti;

(c) je li pristup korišten za procjenu i kvantifikaciju nesigurnosti u skladu s člankom 22. točkom (b) Provedbene uredbe (EU) 2018/2066;

(d) jesu li dostavljeni dokazi o ispunjenju uvjeta za metodologiju praćenja iz članka 22. točke (a) Provedbene uredbe (EU) 2018/2066.

3. Ako se Delegiranom uredbom (EU) .../... od operatora zahtijeva da provede pojednostavnjenu procjenu nesigurnosti, verifikator potvrđuje valjanost informacija upotrijebljenih u toj procjeni.

Članak 20.**Uzorkovanje**

1. Pri provjeri sukladnosti kontrolnih aktivnosti i postupaka iz članka 14. točaka (b) i (c) ili pri obavljanju provjera iz članka 15. i 16., verifikator može upotrebljavati metode uzorkovanja koje su specifične za postrojenje ili operatora zrakoplova, pod uvjetom da je uzorkovanje opravdano na temelju analize rizika.

2. Ako verifikator tijekom uzorkovanja utvrdi nesukladnost ili pogrešku, od operatora ili operatora zrakoplova zahtijeva da objasni glavne uzroke nesukladnosti ili pogreške kako bi mogao procijeniti utjecaj nesukladnosti ili pogreške na podatke navedene u izvješću. Na temelju rezultata te procjene, verifikator odlučuje jesu li potrebne dodatne verifikacijske aktivnosti, treba li povećati uzorak i koji dio skupa podataka operator ili operator zrakoplova treba ispraviti.

3. Verifikator u internoj verifikacijskoj dokumentaciji dokumentira rezultate provjera iz članaka od 14. do 17., uključujući i pojedinosti o dodatnim uzorcima.

Članak 21.

Obilasci lokacija

1. Verifikator tijekom postupka verifikacije jednom ili više puta, prema potrebi, posjećuje predmetnu lokaciju kako bi ocijenio rad mjernih uređaja i sustava za praćenje, obavio razgovore i proveo aktivnosti navedene u ovom Poglavlju, te kako bi prikupio dovoljno informacija i dokaza na temelju kojih može zaključiti sadržava li izvješće operatora ili operatora zrakoplova materijalne pogreške.

2. Operator ili operator zrakoplova verifikatoru osigurava pristup lokacijama.

3. Za potrebe verificiranja izvješća operatora o emisijama, verifikator posjećuje lokaciju postrojenja kako bi ocijenio granice postrojenja, kao i potpunost tokova izvora i izvora emisija.

4. Za potrebe verificiranja izvješća operatora o referentnim podacima ili izvješća o podacima novog sudionika, verifikator posjećuje lokaciju postrojenja kako bi ocijenio granice postrojenja i njegovih potpostrojenja, kao i potpunost tokova izvora, izvora emisija i tehničkih veza.

5. Za potrebe verificiranja izvješća operatora o emisijama, izvješća o referentnim podacima ili izvješća o podacima novog sudionika, verifikator na temelju analize rizika odlučuje je li potrebno obići dodatne lokacije ako se relevantni dijelovi aktivnosti protoka podataka i kontrolnih aktivnosti provode na drugim lokacijama, kao što su sjedište i ostali uredi koji se ne nalaze na lokaciji postrojenja.

Članak 22.

Uklanjanje pogrešaka, nesukladnosti i neusklađenosti

1. Ako verifikator tijekom verifikacije utvrdi pogreške, nesukladnosti ili neusklađenost s Provedbenom uredbom (EU) 2018/2066 ili Delegiranom uredbom (EU) .../..., prema potrebi o tome pravodobno obavještava operatora ili operatora zrakoplova i zahtijeva odgovarajuće ispravke.

Operator ili operator zrakoplova ispravlja sve pogreške ili nesukladnosti o kojima je obaviješten.

Ako se utvrdi neusklađenost s Provedbenom uredbom (EU) 2018/2066 ili Delegiranom uredbom (EU) .../..., operator ili operator zrakoplova bez nepotrebne odgode obavještuje nadležno tijelo i ispravlja neusklađenost.

2. Verifikator u internoj verifikacijskoj dokumentaciji dokumentira i označava kao uklonjene sve pogreške, nesukladnosti ili neusklađenosti s Provedbenom uredbom (EU) 2018/2066 ili Delegiranom uredbom (EU) .../..., koje je tijekom verifikacije ispravio operator ili operator zrakoplova.

3. Ako operator ili operator zrakoplova ne ispravi pogreške ili nesukladnosti o kojima ga je obavijestio verifikator u skladu sa stavkom 1. prije nego verifikator izda verifikacijsko izvješće, verifikator traži od operatora ili operatora zrakoplova da objasni glavne uzroke nesukladnosti ili pogrešaka kako bi ocijenio učinak tih nesukladnosti ili pogrešaka na podatke navedene u izvješću.

Verifikator utvrđuje imaju li neispravljene pogreške, pojedinačno ili zajedno s drugim pogreškama, materijalni učinak na podatke o ukupnim emisijama ili tonskim kilometrima iz izvješća ili podatke relevantne za besplatnu dodjelu. Pri ocjenjivanju materijalnosti pogrešaka, verifikator uzima u obzir veličinu i vrstu pogrešaka, kao i konkretne okolnosti u kojima su nastale.

Verifikator ocjenjuje utječu li neispravljene nesukladnosti, pojedinačno ili zajedno s drugim nesukladnostima, na podatke navedene u izvješću i jesu li one uzrok materijalnih pogrešaka.

Ako operator ili operator zrakoplova ne ispravi neusklađenost s Provedbenom uredbom (EU) 2018/2066 ili Delegiranom uredbom (EU) .../... u skladu sa stavkom 1. prije nego verifikator izda verifikacijsko izvješće, verifikator ocjenjuje utječe li neispravljena neusklađenost na podatke navedene u izvješću i je li ona uzrok materijalnih pogrešaka.

Verifikator može pogreške smatrati materijalnim čak i ako su te pogreške, pojedinačno ili zajedno s drugim pogreškama, ispod razine materijalnosti iz članka 23., ako ih je takvima opravdano smatrati zbog veličine i vrste pogrešaka i konkretnih okolnosti u kojima su nastale.

Članak 23.

Razina materijalnosti

1. Za potrebe verificiranja izvješća o emisijama, razina materijalnosti iznosi 5 % ukupnih emisija prijavljenih u razdoblju izvješćivanja koje podliježe verifikaciji, za sljedeće:
 - (a) postrojenja kategorije A iz članka 19. stavka 2. točke (a) Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 i postrojenja kategorije B iz članka 19. stavka 2. točke (b) te provedbene uredbe;
 - (b) operatore zrakoplova s godišnjim emisijama fosilnog CO₂ jednakima ili manjima od 500 kilotona.
2. Za potrebe verificiranja izvješća o emisijama, razina materijalnosti iznosi 2 % ukupnih emisija prijavljenih u razdoblju izvješćivanja koje podliježe verifikaciji, za sljedeće:
 - (a) postrojenja kategorije C iz članka 19. stavka 2. točke (c) Provedbene uredbe (EU) 2018/2066;
 - (b) operatore zrakoplova s godišnjim emisijama fosilnog CO₂ većima od 500 kilotona.
3. Za potrebe verificiranja izvješća operatora zrakoplova o tonskim kilometrima, razina materijalnosti iznosi 5 % ukupnih podataka o tonskim kilometrima prijavljenih u razdoblju izvješćivanja koje podliježe verifikaciji.
4. Za potrebe verificiranja izvješća o referentnim podacima ili izvješća o podacima novog sudionika, razina materijalnosti iznosi 5 % ukupne prijavljene vrijednosti sljedećega:
 - (a) ukupnih emisija postrojenja, ako se podaci odnose na emisije;
 - (b) zbroja uvoza i proizvodnje neto mjerljive topline (ako je primjenjivo), ako se podaci odnose na podatke o mjerljivoj toplini;
 - (c) zbroja količine otpadnih plinova uvezenih i proizvedenih u postrojenju, ako je primjenjivo;
 - (d) razine aktivnosti svakog pojedinačnog potpostrojenja s relevantnom referentnom vrijednošću proizvoda.

Članak 24.

Zaključci o nalazima verifikacije

Po završetku verifikacije i razmatranju informacija dobivenih tijekom verifikacije, verifikator:

- (a) provjerava konačne podatke dobivene od operatora ili operatora zrakoplova, uključujući podatke koji su izmijenjeni na temelju informacija dobivenih tijekom verifikacije;
- (b) razmatra razloge koje je operator ili operator zrakoplova naveo za eventualne razlike između konačnih i ranije dostavljenih podataka;
- (c) pregledava rezultate ocjenjivanja kako bi utvrdio je li pravilno proveden plan praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo ili, prema potrebi, plan metodologije praćenja, uključujući postupke opisane u tom planu;
- (d) ocjenjuje je li verifikacijski rizik na dovoljno niskoj razini kako bi se osiguralo razumno jamstvo;
- (e) osigurava da su prikupljeni dokazi dovoljni za davanje verifikacijskog mišljenja uz razumno jamstvo da u izvješću nema materijalnih pogrešaka;
- (f) osigurava da je postupak verifikacije u potpunosti dokumentiran u internoj verifikacijskoj dokumentaciji i da se u verifikacijskom izvješću može dati konačna prosudba.

Članak 25.

Neovisni pregled

1. Verifikator prije izdavanja verifikacijskog izvješća internu verifikacijsku dokumentaciju i verifikacijsko izvješće dostavlja neovisnom pregledavatelju.

2. Neovisni pregledavatelj ne smije obavljati verifikacijske aktivnosti koje podliježu njegovu pregledu.
3. Neovisni pregled obuhvaća cjelokupni postupak verifikacije opisan u ovom Poglavlju i zabilježen u internoj verifikacijskoj dokumentaciji.

Neovisni pregledavatelj obavlja pregled kako bi osigurao da je postupak verifikacije proveden u skladu s ovom Uredbom te da su postupci za verifikacijske aktivnosti iz članka 41. pravilno provedeni uz primjerenu stručnu pažnju i prosudbu.

Neovisni pregledavatelj ocjenjuje i jesu li prikupljeni dokazi dovoljni da verifikator na temelju njih može uz razumno jamstvo izdati verifikacijsko izvješće.

4. Ako nakon pregleda nastanu okolnosti koje mogu dovesti do izmjena u verifikacijskom izvješću, neovisni pregledavatelj pregledava te izmjene i dokaze o njima.
5. Verifikator propisno ovlašćuje osobu koja ovjerava verifikacijsko izvješće na temelju zaključaka neovisnog pregledavatelja i dokaza sadržanih u internoj verifikacijskoj dokumentaciji.

Članak 26.

Interna verifikacijska dokumentacija

1. Verifikator priprema i sastavlja internu verifikacijsku dokumentaciju koja sadržava barem:
 - (a) rezultate provedenih verifikacijskih aktivnosti;
 - (b) stratešku analizu, analizu rizika i verifikacijski plan;
 - (c) dovoljno informacija na kojima se temelji verifikacijsko mišljenje, uključujući obrazloženja za prosudbe o tome utječu li utvrđene pogreške materijalno na podatke o emisijama ili tonskim kilometrima iznesene u izvješću ili podatke koji se odnose na besplatnu dodjelu.
2. Interna verifikacijska dokumentacija iz stavka 1. izrađuje se na takav način da neovisni pregledavatelj iz članka 25. i nacionalno akreditacijsko tijelo mogu procijeniti je li verifikacija provedena u skladu s ovom Uredbom.

Nakon ovjere verifikacijskog izvješća u skladu s člankom 25. stavkom 5. verifikator u internu verifikacijsku dokumentaciju uvrštava rezultate neovisnog pregleda.

3. Verifikator nadležnom tijelu na zahtjev osigurava pristup internoj verifikacijskoj dokumentaciji kako bi mu olakšao ocjenjivanje verifikacije.

Članak 27.

Verifikacijsko izvješće

1. Na temelju informacija prikupljenih tijekom verifikacije, verifikator operatoru ili operatoru zrakoplova izdaje verifikacijsko izvješće za svako izvješće o emisijama, izvješće o tonskim kilometrima, izvješće o referentnim podacima ili izvješće o podacima novog sudionika koje je bilo podvrgnuto verifikaciji. Verifikacijsko izvješće obuhvaća barem jedan od sljedećih nalaza:
 - (a) izvješće je verificirano kao zadovoljavajuće;
 - (b) izvješće operatora ili operatora zrakoplova sadržava materijalne pogreške koje nisu ispravljene prije izdavanja verifikacijskog izvješća;
 - (c) opseg verifikacije je prema članku 28. previše ograničen pa verifikator nije mogao pribaviti dovoljno dokaza kako bi izdao verifikacijsko mišljenje uz razumno jamstvo da izvješće ne sadržava materijalne pogreške;
 - (d) zbog nesukladnosti, pojedinačnih ili zajedno s drugim nesukladnostima, izvješće operatora ili operatora zrakoplova nedovoljno je jasno i verifikator ne može uz razumno jamstvo tvrditi da ono ne sadržava materijalne pogreške;
 - (e) ako plan metodologije praćenja ne podliježe odobrenju nadležnog tijela, zbog neusklađenosti s Delegiranom uredbom (EU) .../... izvješće o referentnim podacima ili izvješće o podacima novog sudionika nedovoljno je jasno i verifikator ne može uz razumno jamstvo tvrditi da ono ne sadržava materijalne pogreške.

Za potrebe prvog podstavka točke (a), izvješće operatora ili operatora zrakoplova može se verificirati kao zadovoljavajuće samo ako ne sadržava materijalne pogreške.

2. Operator ili operator zrakoplova nadležnom tijelu dostavlja verifikacijsko izvješće zajedno s predmetnim izvješćem operatora ili operatora zrakoplova.
3. Verifikacijsko izvješće sadržava barem sljedeće elemente:
 - (a) ime operatora ili operatora zrakoplova koji je bio podvrgnut verifikaciji;
 - (b) ciljeve verifikacije;
 - (c) opseg verifikacije;
 - (d) upućivanje na izvješće operatora ili operatora zrakoplova koje je bilo verificirano;
 - (e) kriterije korištene za verifikaciju izvješća operatora ili operatora zrakoplova, uključujući dozvolu, prema potrebi, i verzije plana praćenja koje je odobrilo nadležno tijelo ili plana metodologije praćenja, kao i razdoblje važenja svakog plana;
 - (f) ako je riječ o verifikaciji izvješća o referentnim podacima potrebnog za dodjelu za razdoblje 2021.–2025. i ako nadležno tijelo nije zatražilo odobrenje plana metodologije praćenja, potvrdu da je verifikator provjerio plan metodologije praćenja i da je taj plan u skladu s Uredbom Delegiranom uredbom (EU) .../...;
 - (g) ako se odnosi na verifikaciju izvješća operatora ili operatora zrakoplova o emisijama, ukupne emisije ili tonske kilometre po djelatnosti iz Priloga I. Direktivi 2003/87/EZ i po postrojenju ili operatoru zrakoplova;
 - (h) ako se odnosi na verifikaciju izvješća o referentnim podacima ili izvješća o podacima novog sudionika, ukupne godišnje verificirane podatke za svaku godinu referentnog razdoblja za svako potpostrojenje i godišnju razinu djelatnosti te emisije dodijeljene potpostrojenju;
 - (i) razdoblje izvješćivanja ili referentno razdoblje koje podliježe verifikaciji;
 - (j) odgovornosti operatora ili operatora zrakoplova, nadležnog tijela i verifikatora;
 - (k) izjavu o verifikacijskom mišljenju;
 - (l) opis svih utvrđenih pogrešaka i nesukladnosti koje nisu ispravljene prije izdavanja verifikacijskog izvješća;
 - (m) datume obilazaka lokacija i tko ih je obavio;
 - (n) informacije o tome je li bilo odustajanja od obilazaka lokacija, kao i razloge za odustajanje od tih obilazaka;
 - (o) svaku neusklađenost s Provedbenom (EU) 2018/2066 ili Delegiranom uredbom (EU) .../... koja je utvrđena tijekom verifikacije;
 - (p) ako se od nadležnog tijela ne može pravodobno dobiti odobrenje za metodu korištenu za dopunjavanje nepotpunih podataka u skladu s posljednjim podstavkom članka 18. stavka 1., potvrdu o tome je li korištena metoda konzervativna i uzrokuje li materijalne pogreške;
 - (q) izjavu ako metoda korištena za dopunjavanje nepotpunih podataka u skladu s člankom 12. Delegirane uredbe (EU) .../... dovodi do materijalnih pogrešaka;
 - (r) ako je verifikator uočio promjene u kapacitetu, razini aktivnosti i radu postrojenja koje bi mogle utjecati na dodjelu emisijskih jedinica postrojenju i koje nisu prijavljene nadležnom tijelu do 31. prosinca u razdoblju izvješćivanja u skladu s člankom 24. stavkom 1. Odluke Komisije 2011/278/EU, opis tih promjena i primjedbe koje se na njih odnose;
 - (s) ako je primjenjivo, preporuke za poboljšanje;
 - (t) imena vodećeg auditora prema EU ETS direktivi, neovisnog pregledavatelja i, prema potrebi, auditora prema EU ETS direktivi i tehničkog stručnjaka koji su sudjelovali u verifikaciji izvješća operatora ili operatora zrakoplova;
 - (u) datum i potpis ovlaštene osobe u ime verifikatora, uključujući njezino ime.
4. Verifikator u izvješću detaljno opisuje pogreške, nesukladnosti i neusklađenost s Provedbenom uredbom (EU) 2018/2066 ili Delegiranom uredbom (EU) .../... kako bi operator ili operator zrakoplova te nadležno tijelo mogli razumjeti sljedeće:
 - (a) veličinu i vrstu pogreške, nesukladnosti ili neusklađenosti s Provedbenom uredbom (EU) 2018/2066 ili Delegiranom uredbom (EU) .../...;
 - (b) zašto pogreška ima ili nema materijalni učinak;

- (c) na koji se element izvješća operatora ili operatora zrakoplova odnosi pogreška, odnosno na koji se element plana praćenja ili plana metodologije praćenja odnosi nesukladnost;
- (d) na koji se članak Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 ili Delegirane uredbe (EU) .../... odnosi neusklađenost.

5. Za potrebe verificiranja izvješća o emisijama ili izvješća o tonskim kilometrima, ako država članica zahtijeva da verifikator osim elemenata opisanih u stavku 3. dostavi i informacije o postupku verifikacije i ako te informacije nisu potrebne za razumijevanje verifikacijskog mišljenja, operator ili operator zrakoplova može radi učinkovitosti nadležnom tijelu dostaviti te dodatne informacije odvojeno od verifikacijskog izvješća na neki drugi datum, ali najkasnije 15. svibnja iste godine.

Članak 28.

Ograničenje opsega

Verifikator može zaključiti da je opseg verifikacije iz članka 27. stavka 1. točke (c) previše ograničen u bilo kojoj od sljedećih situacija:

- (a) nedostaju podaci zbog kojih verifikator ne može prikupiti dokaze neophodne za smanjivanje verifikacijskog rizika do razine potrebne za osiguravanje razumne razine jamstva;
- (b) nadležno tijelo nije odobrilo plan praćenja;
- (c) plan praćenja ili plan metodologije praćenja, prema potrebi, nije dovoljno opsežan ili jasan za donošenje zaključaka o verifikaciji;
- (d) operator ili operator zrakoplova nije stavio na raspolaganje dovoljno informacija na temelju kojih bi verifikator mogao obaviti verifikaciju;
- (e) ako Delegirana uredba (EU) .../... ili država članica zahtijeva da nadležno tijelo odobri plan metodologije praćenja prije dostavljanja izvješća o referentnim podacima i nadležno tijelo nije odobrilo taj plan prije početka verifikacije.

Članak 29.

Ispravljanje preostalih nesukladnosti koje nisu materijalne

1. Verifikator ocjenjuje je li operator ili operator zrakoplova ispravio nesukladnosti navedene u verifikacijskom izvješću koje se odnosi na prethodno razdoblje praćenja u skladu sa zahtjevima za operatora iz članka 69. stavka 4. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066, prema potrebi.

Ako operator ili operator zrakoplova nije ispravio te nesukladnosti u skladu s člankom 69. stavkom 4. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066, verifikator razmatra povećava li to ili može li povećati rizik od pogrešaka.

Verifikator u verifikacijskom izvješću navodi je li operator ili operator zrakoplova ispravio te nesukladnosti.

2. Verifikator tijekom verifikacije u internoj verifikacijskoj dokumentaciji navodi detalje o tome kada i kako je operator ili operator zrakoplova ispravio utvrđene nesukladnosti.

Članak 30.

Poboljšanje postupka praćenja i izvješćivanja

1. Ako verifikator utvrdi da su potrebna poboljšanja u nekom od područja djelovanja operatora ili operatora zrakoplova iz točaka od (a) do (e) ovog stavka, on u verifikacijsko izvješće uvrštava preporuke za poboljšanja u pogledu djelovanja operatora ili operatora zrakoplova u tim područjima:

- (a) procjena rizika operatora ili operatora zrakoplova;
- (b) razvoj, dokumentiranje, provođenje i održavanje aktivnosti protoka podataka i kontrolnih aktivnosti, kao i ocjenjivanje sustava kontrole;

- (c) razvoj, dokumentiranje, provođenje i održavanje postupaka za aktivnosti protoka podataka i kontrolne aktivnosti, kao i drugih postupaka koje operator ili operator zrakoplova mora uvesti u skladu s Provedbenom uredbom (EU) 2018/2066 ili člankom 11. stavkom 2. Delegirane uredbe .../...;
- (d) praćenje emisija ili tonskih kilometara i izvješćivanje o njima, među ostalim i s obzirom na postizanje viših razina, smanjivanje rizika i povećavanje učinkovitosti praćenja i izvješćivanja;
- (e) praćenje podataka za izvješća o referentnim podacima i izvješća o podacima novog sudionika te izvješćivanje o njima.

2. Tijekom verifikacije koja se odvija nakon godine u kojoj su u verifikacijskom izvješću dane preporuke za poboljšanja, verifikator provjerava je li i kako operator ili operator zrakoplova proveo te preporuke za poboljšanja.

Ako se operator ili operator zrakoplova nije pridržavao tih preporuka ili ih nije pravilno proveo, verifikator ocjenjuje kakav učinak to ima na rizik od pogrešaka i nesukladnosti.

Članak 31.

Pojednostavnjena verifikacija za postrojenja

1. Odstupajući od članka 21. stavka 1. verifikator može odlučiti, ako to u skladu s drugim podstavkom ovog članka odobri nadležno tijelo, da neće izvršiti obilazak lokacije postrojenja. Ta se odluka temelji na rezultatima analize rizika, zaključku da verifikator može svim relevantnim podacima pristupiti na daljinu te činjenici da su ispunjeni uvjeti za neprovođenje obilaska lokacije. Verifikator o tome bez odgode obavješćuje operatora.

Operator nadležnom tijelu podnosi zahtjev kojim od njega traži odobrenje odluke verifikatora o neprovođenju obilaska lokacije.

Na temelju zahtjeva koji podnese predmetni operator, nadležno tijelo odlučuje o odobrenju odluke verifikatora o neprovođenju obilaska lokacije, uzimajući u obzir sve sljedeće elemente:

- (a) informacije o rezultatima analize rizika koje je dostavio verifikator;
- (b) informaciju da se relevantnim podacima može pristupiti na daljinu;
- (c) dokaze da se zahtjevi iz stavka 3. ne primjenjuju na postrojenje;
- (d) dokaze da su ispunjeni uvjeti za neprovođenje obilaska lokacije.

2. Odobrenje nadležnog tijela iz stavka 1. ovog članka nije potrebno za neprovođenje obilaska lokacije postrojenja s niskim emisijama iz članka 47. stavka 2. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066.

3. Verifikator uvijek obavlja obilasku lokacija u sljedećim situacijama:

- (a) ako prvi put verificira izvješće određenog operatora o emisijama;
- (b) ako nije obišao lokaciju tijekom dva razdoblja izvješćivanja koja neposredno prethode tekucem razdoblju izvješćivanja;
- (c) ako je tijekom razdoblja izvješćivanja bilo većih izmjena plana praćenja, uključujući one iz članka 15. stavka 3. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066;
- (d) ako se verificira izvješće operatora o referentnim podacima ili izvješće o podacima novog sudionika.

4. Točka (c) iz stavka 3. ne primjenjuje se ako je tijekom razdoblja izvješćivanja došlo samo do izmjena zadane vrijednosti faktora izračuna, kako je navedeno u članku 15. stavku 3. točki (h) Provedbene uredbe (EU) 2018/2066.

Članak 32.

Uvjeti za neprovođenje obilaska lokacije

Uvjeti za neprovođenje obilaska lokacije iz članka 31. stavka 1. jesu sljedeći:

1. verifikacija se odnosi na postrojenje kategorije A iz članka 19. stavka 2. točke (a) Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 ili postrojenje kategorije B iz članka 19. stavka 2. točke (b) te provedbene uredbe pri čemu:
 - (a) postrojenje ima samo jedan tok izvora iz članka 19. stavka 3. točke (c) Provedbene uredbe (EU) 2018/2066, a to je prirodni plin, ili jedan ili više *de minimis* tokova izvora koji zajedno ne prelaze prag za *de minimis* tokove izvora utvrđen u članku 19. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066;
 - (b) prirodni plin prati se fiskalnim mjerenjem koje podliježe odgovarajućem pravnom režimu za kontrolu fiskalnih metara i ispunjava potrebne razine u pogledu nesigurnosti povezane s primjenjivom razinom;
 - (c) primjenjuju se samo zadane vrijednosti za faktore izračuna prirodnog plina;
2. verifikacija se odnosi na postrojenje kategorije A iz članka 19. stavka 2. točke (a) Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 ili postrojenje kategorije B iz članka 19. stavka 2. točke (b) te provedbene uredbe pri čemu:
 - (a) postrojenje ima samo jedan tok izvora, a to je gorivo bez procesnih emisija koje može biti kruto gorivo koje izravno izgara u postrojenju bez privremenog skladištenja ili tekuće ili plinovito gorivo koje se može privremeno skladištiti;
 - (b) podaci o aktivnostima koji se odnose na tok izvora prate se primjenom jedne od sljedećih metoda:
 - i. metode fiskalnog mjerenja koja podliježe odgovarajućem pravnom režimu za kontrolu fiskalnih metara i koja ispunjava potrebne razine u pogledu nesigurnosti povezane s primjenjivom razinom;
 - ii. metode koja se temelji isključivo na podacima na računu kojima se uzimaju u obzir promjene zaliha, ako je relevantno;
 - (c) primjenjuju se samo zadane vrijednosti za faktore izračuna;
 - (d) nadležno tijelo odobrilo je postrojenju da upotrebljava pojednostavnjeni plan praćenja u skladu s člankom 13. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066;
3. verifikacija se odnosi na postrojenje s niskim emisijama iz članka 47. stavka 2. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066, a primjenjivi su stavci od (a) do (c) točke 2.;
4. verifikacija se odnosi na postrojenje smješteno na lokaciji bez osoblja pri čemu:
 - (a) podaci izmjereni na daljinu s lokacije bez osoblja izravno se šalju na drugu lokaciju na kojoj se svi podaci obrađuju, njima se upravlja te se pohranjuju;
 - (b) ista osoba odgovorna je za upravljanje svim podacima i njihovo bilježenje za tu lokaciju;
 - (c) metre je već na lokaciji pregledao operator ili laboratorij u skladu s člankom 60. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 te je iz potpisanog dokumenta ili fotografskog dokaza s naznačenim datumom koji je dostavio operator vidljivo da od tog pregleda u postrojenju nije bilo operativnih promjena ili promjena u pogledu mjerenja;
5. verifikacija se odnosi na postrojenje smješteno na udaljenoj ili nedostupnoj lokaciji, posebno na postrojenje na moru, pri čemu:
 - (a) postoji visoka razina centralizacije podataka prikupljenih na toj lokaciji koji se izravno prenose na drugu lokaciju gdje se svi podaci obrađuju, njima se upravlja te ih se pohranjuje uz dobro osiguranje kvalitete;
 - (b) metre je već na lokaciji pregledao operator ili laboratorij u skladu s člankom 60. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 te je iz potpisanog dokumenta ili fotografskog dokaza s naznačenim datumom koji je dostavio operator vidljivo da od tog pregleda u postrojenju nije bilo operativnih promjena ili promjena u pogledu mjerenja.

Točka 2. može se primijeniti i ako, uz tok izvora iz točke (a) te točke, postrojenje upotrebljava jedan ili više *de minimis* tokova izvora koji zajedno ne prelaze prag za *de minimis* tokove izvora utvrđen u članku 19. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066.

Članak 33.**Pojednostavnjena verifikacija za operatore zrakoplova**

1. Odstupajući od članka 21. stavka 1. ove Uredbe verifikator može odlučiti da neće izvršiti obilazak malog emitera iz članka 55. stavka 1. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 ako na temelju rezultata analize rizika zaključi da svim relevantnim podacima može pristupiti na daljinu.
2. Ako operator zrakoplova upotrebljava pojednostavnjene alate iz članka 55. stavka 2. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 kako bi utvrdio potrošnju goriva i ako su podaci navedeni u izvješću dobiveni korištenjem tim alatima bez ikakvog sudjelovanja operatora zrakoplova, verifikator na temelju analize rizika može odlučiti da neće provoditi provjere iz članaka 14. i 16., članka 17. stavaka 1. i 2. te članka 18. ove Uredbe.

Članak 34.**Pojednostavnjeni verifikacijski planovi**

Ako verifikator upotrebljava pojednostavnjeni verifikacijski plan, u internoj verifikacijskoj dokumentaciji navodi obrazloženja za upotrebu tih planova, uključujući i dokaze o ispunjenju uvjeta za upotrebu pojednostavnjenih verifikacijskih planova.

POGLAVLJE III.

ZAHTJEVI ZA VERIFIKATORE**Članak 35.****Opseg akreditacije po sektorima**

Verifikator izdaje verifikacijsko izvješće samo operatoru ili operatoru zrakoplova koji obavlja aktivnost obuhvaćenu opsegom aktivnosti iz Priloga I. za koju je verifikator dobio akreditaciju u skladu s odredbama Uredbe (EZ) br. 765/2008 i ove Uredbe.

Članak 36.**Stalni kompetencijski postupak**

1. Verifikator utvrđuje, dokumentira, provodi i održava kompetencijski postupak kako bi osigurao da kompletno osoblje zaduženo za verifikacijske aktivnosti ima kompetencije za dodijeljene mu zadatke.
2. U okviru kompetencijskog postupka iz stavka 1. verifikator barem utvrđuje, dokumentira, provodi i održava sljedeće:
 - (a) opće kriterije kompetentnosti za sve osoblje koje obavlja verifikacijske aktivnosti;
 - (b) posebne kriterije kompetentnosti za svaku funkciju verifikatora koji obavlja verifikacijske aktivnosti, posebno za auditora prema EU ETS direktivi, vodećeg auditora prema EU ETS direktivi, neovisnog pregledavatelja i tehničkog stručnjaka;
 - (c) metodu za osiguravanje stalne kompetentnosti i redovitog ocjenjivanja učinkovitosti sveg osoblja koje obavlja verifikacijske aktivnosti;
 - (d) postupak osiguravanja stalnog osposobljavanja osoblja koje obavlja verifikacijske aktivnosti;
 - (e) postupak ocjenjivanja je li verifikacijski angažman obuhvaćen opsegom akreditacije verifikatora i ima li verifikator kompetencije, osoblje i resurse potrebne za biranje verifikacijskog tima i uspješno obavljanje verifikacijskih aktivnosti unutar traženog vremenskog okvira.

Kriteriji kompetentnosti iz točke (b) prvog podstavka specifični su za svaki opseg akreditacije unutar kojega te osobe obavljaju verifikacijske aktivnosti.

Pri ocjenjivanju kompetentnosti osoblja u skladu s točkom (c) prvog podstavka, verifikator procjenjuje kompetentnost na temelju kriterija kompetentnosti iz točaka (a) i (b).

Postupak iz točke (e) prvog podstavka obuhvaća i postupak procjene je li verifikacijski tim u potpunosti kompetentan i ima li osoblje potrebno za obavljanje verifikacijskih aktivnosti za određenog operatora ili operatora zrakoplova.

Verifikator izrađuje opće i posebne kriterije kompetentnosti koji su u skladu s kriterijima utvrđenima u članku 37. stavku 4. i člancima 38., 39. i 40.

3. Verifikator redovito prati rad sveg osoblja koje obavlja verifikacijske aktivnosti kako bi potvrdio stalnu kompetentnost tog osoblja.

4. Verifikator redovito preispituje kompetencijski postupak iz stavka 1. kako bi osigurao da se:
 - (a) kriteriji kompetentnosti iz točaka (a) i (b) prvog podstavka u stavku 2. razvijaju u skladu sa zahtjevima u pogledu kompetencija iz ove Uredbe;
 - (b) rješavaju svi problemi koji se eventualno utvrde u vezi s određivanjem općih i posebnih kriterija kompetentnosti u skladu s točkama (a) i (b) prvog podstavka u stavku 2.;
 - (c) svi zahtjevi u okviru kompetencijskog postupka prema potrebi ažuriraju i održavaju.
5. Verifikator ima sustav za bilježenje rezultata aktivnosti provedenih u okviru kompetencijskog postupka iz stavka 1.
6. Dovoljno kompetentan ocjenjivač ocjenjuje kompetencije i učinkovitost auditora prema EU ETS direktivi i vodećeg auditora prema EU ETS direktivi.

Kompetentan ocjenjivač stoga prati auditore tijekom verifikacije izvješća operatora ili operatora zrakoplova na lokaciji postrojenja ili operatora zrakoplova, prema potrebi, kako bi utvrdio ispunjavaju li kriterije kompetentnosti.

7. Ako član osoblja ne dokaže da u potpunosti ispunjava kriterije kompetentnosti za konkretan zadatak koji mu je dodijeljen, verifikator utvrđuje i organizira dodatno osposobljavanje ili nadziran praktični rad. Verifikator prati tu osobu dok mu ne dokaže da ispunjava kriterije kompetentnosti.

Članak 37.

Verifikacijski timovi

1. Za svaki verifikacijski angažman verifikator okuplja verifikacijski tim koji može provesti verifikacijske aktivnosti iz Poglavlja II.
2. Verifikacijski tim sastoji se najmanje od vodećeg auditora prema EU ETS direktivi, a u slučajevima kad verifikator tijekom ocjenjivanja iz članka 8. stavka 1. točke (e) i na temelju strateške analize zaključi da je to potrebno, i od odgovarajućeg broja auditora prema EU ETS direktivi i tehničkih stručnjaka.
3. Za neovisni pregled verifikacijskih aktivnosti povezanih s određenim verifikacijskim angažmanom, verifikator imenuje neovisnog pregledatelja koji nije član verifikacijskog tima.
4. Svaki član tima:
 - (a) jasno razumije svoju ulogu u postupku verifikacije;
 - (b) može učinkovito komunicirati na jeziku potrebnom za obavljanje svojih posebnih zadataka.
5. Verifikacijski tim sastoji se od najmanje jedne osobe koja ima tehničke kompetencije i znanja potrebna za ocjenjivanje posebnih tehničkih aspekata praćenja i izvješćivanja povezanih s aktivnostima iz Priloga I. koje provodi postrojenje ili operator zrakoplova. Član je verifikacijskog tima i osoba koja može komunicirati na jeziku potrebnom za verifikaciju izvješća operatora ili operatora zrakoplova u državi članici u kojoj verifikator provodi verifikaciju.

Ako verifikator provodi verifikaciju izvješća o referentnim podacima i izvješća o podacima novog sudionika, u verifikacijskom timu nalazi se i najmanje jedna osoba koja ima tehničke kompetencije i znanja potrebna za ocjenu posebnih tehničkih aspekata u pogledu prikupljanja i praćenja podataka relevantnih za besplatnu dodjelu te izvješćivanja o njima.

6. Ako se verifikacijski tim sastoji od jedne osobe, ta osoba mora ispunjavati sve zahtjeve u pogledu kompetencija auditora prema EU ETS direktivi i vodećeg auditora prema EU ETS direktivi te zahtjeve iz stavaka 4. i 5.

Članak 38.

Zahtjevi u pogledu kompetencija auditora prema EU ETS direktivi i vodećih auditora prema EU ETS direktivi

1. Auditor prema EU ETS direktivi posjeduje kompetencije za obavljanje verifikacije. U tom smislu auditor prema EU ETS direktivi posjeduje barem:
 - (a) znanje o Direktivi 2003/87/EZ, Provedbenoj uredbi (EU) 2018/2066, Delegiranoj uredbi (EU) .../... ako je riječ o verifikaciji izvješća o referentnim podacima ili izvješća o podacima novog sudionika, ovoj Uredbi, relevantnim standardima i drugom relevantnom zakonodavstvu, primjenjivim smjernicama te relevantnim smjernicama i zakonodavstvu države članice u kojoj verifikator provodi verifikaciju;

- (b) znanje i iskustvo u području revizije podataka i informacija, posebice u pogledu:
 - i. metodologija revizije podataka i informacija, uključujući primjenu razine materijalnosti i ocjenjivanje materijalnosti pogrešaka;
 - ii. analiziranja inherentnih rizika i kontrolnih rizika;
 - iii. tehnika uzorkovanja povezanih s uzorkovanjem podataka i provjerom kontrolnih aktivnosti;
 - iv. ocjenjivanja podatkovnih i informacijskih sustava, IT sustava, aktivnosti protoka podataka, kontrolnih aktivnosti, sustava kontrole i postupaka za kontrolne aktivnosti;
 - (c) sposobnosti za obavljanje aktivnosti povezanih s verifikacijom izvješća operatora ili operatora zrakoplova u skladu sa zahtjevima iz poglavlja II.;
 - (d) znanje i iskustvo povezane s tehničkim aspektima praćenja i izvješćivanja specifičnima za predmetni sektor koji su relevantni za opseg djelatnosti iz Priloga I. u okviru kojeg auditor prema EU ETS direktivi provodi verifikaciju.
2. Vodeći auditor prema EU ETS direktivi ispunjava zahtjeve u pogledu kompetencija auditora prema EU ETS direktivi i dokazuje da je sposoban voditi verifikacijski tim i snositi odgovornost za obavljanje verifikacijskih aktivnosti u skladu s ovom Uredbom.

Članak 39.

Zahtjevi u pogledu kompetencija neovisnih pregledavatelja

1. Neovisni pregledavatelj ima odgovarajuće ovlasti za pregled nacrtu verifikacijskog izvješća i interne verifikacijske dokumentacije u skladu s člankom 25.
2. Neovisni pregledavatelj u pogledu kompetencija ispunjava zahtjeve za vodećeg auditora prema EU ETS direktivi iz članka 38. stavka 2.
3. Neovisni pregledavatelj posjeduje odgovarajuće kompetencije za analizu dostavljenih informacija na temelju kojih potvrđuje potpunost i cjelovitost informacija, za upozoravanje na nedostatak informacija ili kontradiktorne informacije te za provjeravanje protoka podataka kako bi ocijenio je li interna verifikacijska dokumentacija potpuna i pruža li dovoljno informacija za potvrdu nacrtu verifikacijskog izvješća.

Članak 40.

Korištenje usluga tehničkih stručnjaka

1. Prilikom obavljanja verifikacijskih aktivnosti verifikator se može koristiti uslugama tehničkih stručnjaka koji osiguravaju stručnost i detaljno znanje iz specifičnih područja potrebne za pomoć auditoru prema EU ETS direktivi i vodećem auditoru prema EU ETS direktivi u obavljanju njihovih verifikacijskih aktivnosti.
2. Ako neovisni pregledavatelj ne posjeduje kompetencije za ocjenjivanje određenog pitanja u okviru postupka pregleda, verifikator traži pomoć tehničkog stručnjaka.
3. Tehnički stručnjak ima kompetencije i stručno znanje potrebne za pružanje djelotvorne pomoći auditoru prema EU ETS direktivi i vodećem auditoru prema EU ETS direktivi ili neovisnom pregledavatelju, prema potrebi, u vezi s predmetom za koji se traže njegovo znanje i stručnost. Osim toga, tehnički stručnjak posjeduje dovoljno znanja o pitanjima opisanim u točkama (a), (b) i (c) članka 38. stavka 1.
4. Tehnički stručnjak obavlja posebne zadatke pod vodstvom i punom odgovornošću vodećeg auditora prema EU ETS direktivi iz verifikacijskog tima za koji tehnički stručnjak radi, ili neovisnog pregledavatelja.

Članak 41.

Postupci za verifikacijske aktivnosti

1. Verifikator uspostavlja, dokumentira, provodi i održava jedan ili više postupaka za verifikacijske aktivnosti kako su opisane u poglavlju II., i postupke i procese u skladu s Prilogom II. Pri uspostavi i provedbi tih postupaka i procesa verifikator obavlja aktivnosti u skladu s usklađenom normom iz Priloga II.
2. Verifikator oblikuje, dokumentira, provodi i održava sustav upravljanja kvalitetom kako bi osigurao usklađeni razvoj, provedbu, poboljšanje i pregled postupaka i procesa iz stavka 1. u skladu s usklađenom normom iz Priloga II.

Članak 42.

Evidencija i komunikacija

1. Verifikator vodi evidenciju, uključujući i evidenciju o kompetentnosti i nepristranosti osoblja, radi dokazivanja usklađenosti s ovom Uredbom.
2. Verifikator redovito dostavlja informacije operatoru ili operatoru zrakoplova i drugim zainteresiranim stranama u skladu s usklađenom normom iz Priloga II.
3. Verifikator čuva povjerljivost informacija dobivenih tijekom verifikacije u skladu s usklađenom normom iz Priloga II.

Članak 43.

Nepristranost i neovisnost

1. Verifikator je u obavljanju verifikacijskih aktivnosti neovisan od operatora ili operatora zrakoplova.

Kako bi se zajamčile neovisnost i nepristranost, verifikator ili bilo koji dio istog pravnog subjekta ne može biti operator ili operator zrakoplova, vlasnik operatora ili operatora zrakoplova ili u vlasništvu operatora ili operatora zrakoplova, niti smije s operatorom ili operatorom zrakoplova biti u bilo kakvim odnosima koji bi mogli utjecati na njegovu neovisnost i nepristranost. Verifikator je neovisan i u odnosu na tijela koja trguju emisijskim jedinicama u okviru sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova uspostavljenog u skladu s člankom 19. Direktive 2003/87/EZ.

2. Verifikator je organiziran tako da štiti svoju objektivnost, neovisnost i nepristranost. Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se relevantni zahtjevi utvrđeni u usklađenoj normi iz Priloga II.

3. Verifikator ne obavlja verifikacijske aktivnosti za operatora ili operatora zrakoplova koji predstavlja neprihvatljiv rizik za njegovu nepristranost ili za njega stvara sukob interesa. Verifikator u verifikaciju izvješća operatora ili operatora zrakoplova ne uključuje osoblje niti vanjske suradnike čiji bi rad doveo do stvarnog ili potencijalnog sukoba interesa. Verifikator osigurava i da aktivnosti osoblja ili organizacija ne utječu na povjerljivost, objektivnost, neovisnost i nepristranost verifikacije.

Smatra se da je došlo do neprihvatljivog rizika za nepristranost ili do sukoba interesa iz prve rečenice prvog podstavka u jednom od sljedećih slučajeva:

- (a) ako verifikator ili bilo koji dio istog pravnog subjekta pruža savjetodavne usluge za razvijanje dijela postupka praćenja i izvješćivanja opisanog u planu praćenja koji je odobrilo nadležno tijelo ili planu metodologije praćenja, prema potrebi, uključujući razvijanje metodologije praćenja te sastavljanje izvješća operatora ili operatora zrakoplova i sastavljanje plana praćenja ili plana metodologije praćenja;
 - (b) ako verifikator ili bilo koji dio istog pravnog subjekta osigurava tehničku pomoć pri razvijanju ili održavanju sustava koji se primjenjuje za praćenje podataka o emisijama i tonskim kilometrima ili podataka relevantnih za besplatnu dodjelu te izvješćivanje o njima.
4. Smatra se da je sukob interesa za verifikatora nastao u odnosima između njega i operatora ili operatora zrakoplova u jednom od sljedećih slučajeva:
 - (a) ako se odnos između verifikatora i operatora ili operatora zrakoplova temelji na zajedničkom vlasništvu, zajedničkom upravljanju, zajedničkoj upravi ili osoblju, zajedničkim resursima, zajedničkim financijama i zajedničkim ugovorima ili zajedničkom stavljanju na tržište;
 - (b) ako se operator ili operator zrakoplova koristio savjetodavnim uslugama iz točke (a) stavka 3. ili tehničkom pomoći iz točke (b) tog stavka od strane savjetodavnog tijela, tijela nadležnog za tehničku pomoć ili neke druge organizacije koja je povezana s verifikatorom i ugrožava njegovu nepristranost.

Za potrebe prvog podstavka točke (b), nepristranost verifikatora smatra se kompromitiranom ako se odnosi između verifikatora i savjetodavnog tijela, tijela za tehničku pomoć ili drugih organizacija temelje na zajedničkom vlasništvu, zajedničkom upravljanju, zajedničkoj upravi ili osoblju, zajedničkim resursima, zajedničkim financijama, zajedničkim ugovorima ili stavljanju na tržište i zajedničkom plaćanju prodajne provizije ili drugih poticaja za osiguravanje novih klijenata.

5. Verifikator ne smije vanjskim suradnicima povjeriti neovisni pregled ili izdavanje verifikacijskog izvješća. Za potrebe ove Uredbe, ako verifikator povjeri vanjskim suradnicima druge verifikacijske aktivnosti, on ispunjava odgovarajuće zahtjeve utvrđene u usklađenoj normi iz Priloga II.

Međutim, ugovaranje obavljanja verifikacijskih aktivnosti s pojedincima ne smatra se suradnjom s vanjskim suradnicima u smislu prvog podstavka ako verifikator pri sklapanju ugovora s tim osobama ispunjava odgovarajuće zahtjeve iz usklađene norme iz Priloga II.

6. Verifikator uspostavlja, dokumentira, provodi i održava postupak za osiguravanje stalne nepristranosti i neovisnosti verifikatora, dijelova istog pravnog subjekta kojem pripada verifikator, drugih organizacija iz stavka 4. i sveg osoblja i vanjskih suradnika koji sudjeluju u verifikaciji. Taj postupak obuhvaća mehanizam za čuvanje nepristranosti i neovisnosti verifikatora i ispunjava odgovarajuće zahtjeve utvrđene u usklađenoj normi iz Priloga II.

7. Ako vodeći auditor prema EU ETS direktivi obavlja šest godišnjih verifikacija za određenog operatora zrakoplova, nakon toga uzima tri uzastopne godine pauze od pružanja verifikacijskih usluga tom operatoru zrakoplova. Razdoblje od najviše šest godina obuhvaća sve verifikacije stakleničkih plinova provedene za operatora zrakoplova nakon stupanja na snagu ove Uredbe.

POGLAVLJE IV.

AKREDITACIJA

Članak 44.

Akreditacija

Verifikator koji operatoru ili operatoru zrakoplova izdaje verifikacijsko izvješće akreditiran je za opseg aktivnosti iz Priloga I. za koje provodi verifikaciju izvješća operatora ili operatora zrakoplova.

Za potrebe verificiranja izvješća o referentnim podacima ili izvješća o podacima novog sudionika, verifikator koji operatoru izdaje verifikacijsko izvješće dodatno je akreditiran za skupinu djelatnosti br. 98 iz Priloga I.

Članak 45.

Ciljevi akreditacije

Tijekom postupka akreditacije i praćenja akreditiranih verifikatora, svako nacionalno akreditacijsko tijelo za verifikatora i njegovo osoblje koje obavlja verifikacijske aktivnosti ocjenjuje:

- (a) imaju li kompetencije za provođenje verifikacije izvješća operatora ili operatora zrakoplova u skladu s ovom Uredbom;
- (b) provode li verifikaciju izvješća operatora ili operatora zrakoplova u skladu s ovom Uredbom;
- (c) ispunjavaju li zahtjeve iz poglavlja III.

Članak 46.

Zahtjev za akreditaciju

1. Svaka pravna osoba ili drugi pravni subjekt može zatražiti akreditaciju u skladu s člankom 5. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 765/2008 i odredbama ovog poglavlja.

Zahtjev mora sadržavati informacije potrebne na temelju usklađene norme iz Priloga III.

2. Osim informacija iz stavka 1. ovog članka, podnositelj zahtjeva prije početka ocjenjivanja u skladu s člankom 45. nacionalnom akreditacijskom tijelu daje na raspolaganje sljedeće:

- (a) sve informacije koje je zatražilo nacionalno akreditacijsko tijelo;
- (b) postupke i informacije o procesima iz članka 41. stavka 1. i informacije o sustavu upravljanja kvalitetom iz članka 41. stavka 2.;
- (c) kriterije kompetentnosti iz članka 36. stavka 2. točaka (a) i (b), rezultate kompetencijskog postupka iz članka 36., kao i drugu relevantnu dokumentaciju o kompetentnosti sveg osoblja koje sudjeluje u verifikacijskim aktivnostima;
- (d) informacije o postupku za osiguravanje stalne nepristranosti i neovisnosti iz članka 43. stavka 6., uključujući relevantne evidencije o nepristranosti i neovisnosti podnositelja zahtjeva i njegova osoblja;
- (e) informacije o tehničkim stručnjacima i ključnom osoblju uključenom u verifikaciju izvješća operatora ili operatora zrakoplova;
- (f) sustav i postupak za osiguravanje odgovarajuće interne verifikacijske dokumentacije;
- (g) druge relevantne evidencije iz članka 42. stavka 1.

*Članak 47.***Priprema za ocjenjivanje**

1. Pri pripremi ocjenjivanja iz članka 45., svako nacionalno akreditacijsko tijelo uzima u obzir složenost područja za koje podnositelj zahtjeva traži akreditaciju, kao i složenost sustava upravljanja kvalitetom iz članka 41. stavka 2., postupke i informacije o procesima iz članka 41 stavka 1. te zemljopisna područja na kojima podnositelj zahtjeva obavlja ili planira obavljati verifikaciju.
2. Za potrebe ove Uredbe, nacionalno akreditacijsko tijelo ispunjava minimalne zahtjeve utvrđene u usklađenoj normi iz Priloga III.

*Članak 48.***Ocjenjivanje**

1. Ocjenjivački tim iz članka 58. obavlja najmanje sljedeće aktivnosti za potrebe ocjenjivanja iz članka 45.:
 - (a) pregled svih relevantnih dokumenata i evidencija iz članka 46.;
 - (b) obilazak prostora podnositelja zahtjeva radi pregleda reprezentativnog uzorka interne verifikacijske dokumentacije i ocjenjivanja provedbe podnositeljeva sustava upravljanja kvalitetom i postupaka ili procesa iz članka 41.;
 - (c) proučavanje reprezentativnog dijela opsega akreditacije za koji je zatražena akreditacija te rada i kompetencija reprezentativnog broja osoblja podnositelja zahtjeva koje sudjeluje u verifikaciji izvješća operatora ili operatora zrakoplova, kako bi se osiguralo da osoblje radi u skladu s ovom Uredbom.

Pri obavljanju tih aktivnosti ocjenjivački tim ispunjava zahtjeve utvrđene u usklađenoj normi iz Priloga III.

2. Ocjenjivački tim o nalazima i nesukladnostima izvještava podnositelja zahtjeva, u skladu sa zahtjevima utvrđenima u usklađenoj normi iz Priloga III., i traži od podnositelja zahtjeva da na dostavljeno izvješće o nalazima i nesukladnostima odgovori u skladu s tim odredbama.
3. Podnositelj zahtjeva poduzima korektivne radnje kako bi ispravio nesukladnosti o kojima je obaviješten u skladu sa stavkom 2. i u svojem odgovoru na izvješće ocjenjivačkog tima o nalazima i nesukladnostima navodi koje se mjere poduzimaju ili planiraju poduzeti u roku koji je za ispravljanje utvrđenih nesukladnosti odredilo nacionalno akreditacijsko tijelo.
4. Nacionalno akreditacijsko tijelo pregledava odgovore podnositelja zahtjeva na izvješće o nalazima i nesukladnostima, dostavljene u skladu sa stavkom 3.

Ako nacionalno akreditacijsko tijelo utvrdi da je odgovor podnositelja zahtjeva nedovoljan ili nedjelotvoran, ono od podnositelja zahtjeva traži dodatne informacije ili mjere. Nacionalno akreditacijsko tijelo može i zatražiti dokaze o učinkovitoj primjeni poduzetih mjera ili izvršiti naknadno ocjenjivanje kako bi utvrdilo jesu li korektivne mjere provedene učinkovito.

*Članak 49.***Odluka o akreditaciji i potvrda o akreditaciji**

1. Tijekom pripreme i donošenja odluke o dodjeli, produljenju ili obnavljanju akreditacije podnositelja zahtjeva nacionalno akreditacijsko tijelo uzima u obzir zahtjeve utvrđene u usklađenoj normi iz Priloga III.
2. Ako nacionalno akreditacijsko tijelo odluči dodijeliti, produljiti ili obnoviti akreditaciju podnositelja zahtjeva, u tu svrhu izdaje potvrdu o akreditaciji.

Potvrda o akreditaciji sadržava barem informacije zahtijevane na temelju usklađene norme iz Priloga III.

Potvrda o akreditaciji vrijedi najviše pet godina od datuma na koji je nacionalno akreditacijsko tijelo izdalo tu potvrdu.

*Članak 50.***Nadzor**

1. Nacionalno akreditacijsko tijelo provodi godišnji nadzor svakog verifikatora kojem je izdalo potvrdu o akreditaciji.

Nadzor obuhvaća najmanje:

- (a) obilazak prostora verifikatora radi obavljanja aktivnosti iz članka 48. stavka 1. točke (b);
 - (b) provjeru rada i kompetencija reprezentativnog broja osoblja verifikatora u skladu s člankom 48. stavkom 1. točkom (c).
2. Nacionalno akreditacijsko tijelo provodi prvi nadzor verifikatora u skladu sa stavkom 1. najkasnije 12 mjeseci od datuma na koji je tom verifikatoru izdana potvrda o akreditaciji.
 3. Nacionalno akreditacijsko tijelo izrađuje plan nadzora svakog verifikatora tako da može ocijeniti reprezentativne uzorke opsega akreditacije, u skladu sa zahtjevima utvrđenima u usklađenoj normi iz Priloga III.
 4. Na temelju rezultata nadzora iz stavka 1., nacionalno akreditacijsko tijelo odlučuje hoće li potvrditi nastavak važenja akreditacije.
 5. Ako verifikator provodi verifikaciju u drugoj državi članici, nacionalno akreditacijsko tijelo koje je akreditiralo verifikatora može zatražiti da nacionalno akreditacijsko tijelo države članice u kojoj se verifikacija provodi provede aktivnosti nadzora u njegovo ime i pod njegovom odgovornošću.

Članak 51.

Ponovno ocjenjivanje

1. Prije isteka potvrde o akreditaciji nacionalno akreditacijsko tijelo provodi ponovno ocjenjivanje verifikatora kojem je izdalo potvrdu o akreditaciji kako bi utvrdilo može li se valjanost potvrde o akreditaciji produljiti.
2. Nacionalno akreditacijsko tijelo izrađuje plan ponovnog ocjenjivanja svakog verifikatora na način koji omogućuje ocjenjivanje reprezentativnih uzoraka opsega akreditacije. Pri planiranju i provođenju ponovnog ocjenjivanja, nacionalno akreditacijsko tijelo ispunjava zahtjeve utvrđene u usklađenoj normi iz Priloga III.

Članak 52.

Izvanredno ocjenjivanje

1. Nacionalno akreditacijsko tijelo može bilo kada provesti izvanredno ocjenjivanje verifikatora kako bi osiguralo da verifikator ispunjava zahtjeve iz ove Uredbe.
2. Kako bi nacionalnom akreditacijskom tijelu omogućio utvrđivanje potrebe za izvanrednim ocjenjivanjem, verifikator odmah obavještava nacionalno akreditacijsko tijelo o svim važnim promjenama koje se odnose na bilo koji aspekt njegova statusa ili rada i bitne su za njegovu akreditaciju. Važne promjene obuhvaćaju promjene navedene u usklađenoj normi iz Priloga III.

Članak 53.

Proširenje opsega

Nacionalno akreditacijsko tijelo, kao odgovor na zahtjev verifikatora za proširenje opsega dodijeljene mu akreditacije, obavlja potrebne aktivnosti kako bi utvrdilo ispunjava li verifikator zahtjeve iz članka 45. za traženo proširenje opsega njegove akreditacije.

Članak 54.

Administrativne mjere

1. Nacionalno akreditacijsko tijelo može suspendirati, povući ili smanjiti opseg akreditacije verifikatora ako verifikator ne ispunjava zahtjeve iz ove Uredbe.

Nacionalno akreditacijsko tijelo suspendira, povlači ili smanjuje opseg akreditacije verifikatora ako to verifikator zatraži.

Nacionalno akreditacijsko tijelo uspostavlja, dokumentira, provodi i održava postupak za suspenziju akreditacije, povlačenje akreditacije ili smanjenje opsega akreditacije.

2. Nacionalno akreditacijsko tijelo suspendira akreditaciju ili smanjuje opseg akreditacije u bilo kojem od sljedećih slučajeva:
 - (a) verifikator je ozbiljno prekršio zahtjeve iz ove Uredbe;
 - (b) verifikator uporno i opetovano nije ispunjavao zahtjeve iz ove Uredbe;
 - (c) verifikator je prekršio druge posebne uvjete nacionalnog akreditacijskog tijela.

3. Nacionalno akreditacijsko tijelo povlači akreditaciju u sljedećim slučajevima:
 - (a) verifikator nije otklonio uzroke na temelju kojih je donesena odluka o suspenziji potvrde o akreditaciji;
 - (b) član najvišeg rukovodstva ili osoblja verifikatora koji sudjeluje u verifikacijskim aktivnostima u skladu s ovom Uredbom proglašen je krivim za prijevaru;
 - (c) verifikator je namjerno dostavio lažne informacije ili prikriva informacije.
4. Protiv odluke nacionalnog akreditacijskog tijela o suspenziji, povlačenju ili smanjenju opsega akreditacije u skladu sa stavcima 2. i 3. može se uložiti žalba.

Države članice uspostavljaju postupke za rješavanje tih žalbi.

5. Odluka nacionalnog akreditacijskog tijela o suspenziji, povlačenju ili smanjenju opsega akreditacije proizvodi učinke nakon priopćavanja te odluke verifikatoru.

Nacionalno akreditacijsko tijelo prekida suspenziju potvrde o verifikaciji ako dobije zadovoljavajuće informacije te je uvjereno da verifikator ispunjava zahtjeve iz ove Uredbe.

POGLAVLJE V.

ZAHTJEVI KOJI SE ODNOSU NA AKREDITACIJSKA TIJELA ZA AKREDITACIJU VERIFIKATORA SUSTAVA TRGOVANJA EMISIJAMA

Članak 55.

Nacionalno akreditacijsko tijelo

1. Zadatke povezane s akreditacijom u skladu s ovom Uredbom izvršavaju nacionalna akreditacijska tijela imenovana u skladu s člankom 4. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 765/2008.
2. Ako država članica odluči omogućiti certifikaciju verifikatora koji su fizičke osobe, u skladu s ovom Uredbom zadaci povezani s certifikacijom tih verifikatora povjeravaju se nacionalnom tijelu koje nije nacionalno akreditacijsko tijelo imenovano u skladu s člankom 4. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 765/2008.
3. Ako država članica odluči koristiti se opcijom utvrđenom u stavku 2., treba osigurati da predmetno nacionalno tijelo ispunjava zahtjeve iz ove Uredbe, uključujući one iz članka 71., i dostavi tražene dokumentirane dokaze u skladu s člankom 5. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 765/2008.
4. Nacionalno akreditacijsko tijelo član je tijela priznatog u skladu s člankom 14. Uredbe (EZ) br. 765/2008.
5. Nacionalno akreditacijsko tijelo ovlašteno je za obavljanje akreditacije kao aktivnosti javnog tijela, pri čemu ga službeno priznaje država članica u kojoj javna tijela izravno ne provode akreditaciju.
6. Za potrebe ove Uredbe, nacionalno akreditacijsko tijelo obavlja svoje poslove u skladu sa zahtjevima utvrđenima u usklađenoj normi iz Priloga III.

Članak 56.

Prekogranična akreditacija

Ako država članica smatra da imenovanje nacionalnog akreditacijskog tijela ili pružanje akreditacijskih usluga u smislu članka 15. Direktive 2003/87/EZ nije gospodarski opravdano ili održivo, ta država članica može se koristiti uslugama nacionalnog akreditacijskog tijela druge države članice.

Predmetna država članica o tome obavješćuje Komisiju i druge države članice.

Članak 57.

Neovisnost i nepristranost

1. Nacionalno akreditacijsko tijelo organizirano je na način koji jamči njegovu potpunu neovisnost od verifikatora koje ocjenjuje i njegovu nepristranost pri obavljanju akreditacijskih aktivnosti.
2. Stoga nacionalno akreditacijsko tijelo ne nudi i ne obavlja aktivnosti ili usluge koje obavlja verifikator, ne pruža savjetodavne usluge te ne posjeduje dionice u poduzeću verifikatora niti u njemu ima bilo kakav interes u financijskom ili upravnom smislu.
3. Ne dovodeći u pitanje članak 55. stavak 2., struktura, odgovornosti i zadaci nacionalnog akreditacijskog tijela jasno su odvojeni od strukture, odgovornosti i zadataka nadležnog tijela i drugih nacionalnih tijela.

4. Nacionalno akreditacijsko tijelo donosi sve konačne odluke u vezi s akreditacijom verifikatora.

Međutim, nacionalno akreditacijsko tijelo može podugovarati određene aktivnosti, ovisno o zahtjevima utvrđenima u usklađenoj normi iz Priloga III.

Članak 58.

Ocjenjivački tim

1. Nacionalno akreditacijsko tijelo imenuje ocjenjivački tim za svako pojedino ocjenjivanje.
2. Ocjenjivački se tim sastoji od glavnog ocjenjivača i, prema potrebi, odgovarajućeg broja ocjenjivača ili tehničkih stručnjaka za konkretan opseg akreditacije.

U ocjenjivačkom je timu najmanje jedna osoba koja posjeduje znanja o praćenju emisija stakleničkih plinova i izvješćivanju o njima u skladu s Provedbenom uredbom (EU) 2018/2066 koja su relevantna za opseg akreditacije te kompetencije i znanja potrebne za ocjenjivanje verifikacijskih aktivnosti u postrojenju ili kod operatora zrakoplova za taj opseg, te najmanje jedna osoba koja poznaje relevantno nacionalno zakonodavstvo i smjernice.

Ako nacionalno akreditacijsko tijelo ocjenjuje kompetencije i rad verifikatora za opseg br. 98 iz Priloga I. ovoj Uredbi, u ocjenjivačkom timu nalazi se najmanje još jedna osoba koja posjeduje znanje o prikupljanju i praćenju podataka relevantnih za besplatnu dodjelu u skladu s Delegiranom uredbom (EU) .../... te izvješćivanju o njima, kao i kompetencije i znanja potrebne za ocjenjivanje verifikacijskih aktivnosti za taj opseg.

Članak 59.

Zahtjevi u pogledu kompetencija ocjenjivača

1. Ocjenjivač koji ocjenjuje verifikatora posjeduje kompetencije za obavljanje aktivnosti iz poglavlja IV. U tom smislu ocjenjivač:
 - (a) ispunjava zahtjeve utvrđene u usklađenoj normi iz Priloga III. u skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008;
 - (b) posjeduje znanje o Direktivi 2003/87/EZ, Provedbenoj uredbi (EU) 2018/2066, Delegiranoj uredbi (EU) .../... ako ocjenjivač ocjenjuje rad i kompetencije verifikatora za opseg br. 98 iz Priloga I. ovoj Uredbi, o ovoj Uredbi, relevantnim standardima i drugom relevantnom zakonodavstvu te primjenjivim smjernicama;
 - (c) posjeduje znanje o reviziji podataka i informacija iz članka 38. stavka 1. točke (b) ove Uredbe koje je stekao kroz izobrazbu ili može doći do osobe koja ima znanje i iskustvo u području revizije takvih podataka i informacija.
2. Glavni ocjenjivač ispunjava zahtjeve u pogledu kompetencija iz stavka 1., dokazano je kompetentan za vođenje ocjenjivačkog tima i za preuzimanje odgovornosti za provođenje ocjenjivanja u skladu s ovom Uredbom.
3. Interni pregledatelji i osobe koje donose odluke o dodjeli, produljenju ili obnavljanju akreditacije, osim što ispunjavaju zahtjeve u pogledu kompetencija iz stavka 1., imaju dovoljno znanja i iskustva za ocjenjivanje akreditacije.

Članak 60.

Tehnički stručnjaci

1. Nacionalno akreditacijsko tijelo u ocjenjivački tim može uključiti tehničke stručnjake kako bi osiguralo detaljno stručno znanje i iskustvo iz posebnog područja, potrebne za pomoć glavnom ocjenjivaču ili ocjenjivaču u obavljanju aktivnosti ocjenjivanja.
2. Tehnički stručnjak ima potrebne kompetencije za učinkovito pružanje pomoći glavnom ocjenjivaču i ocjenjivaču u području za koje se traže njegovo stručno znanje i iskustvo. Osim toga, tehnički stručnjak:
 - (a) posjeduje znanje o Direktivi 2003/87/EZ, Provedbenoj uredbi (EU) 2018/2066, Delegiranoj uredbi (EU) .../... ako tehnički stručnjak ocjenjuje rad i kompetencije verifikatora za opseg br. 98 iz Priloga I. ovoj Uredbi, o ovoj Uredbi, relevantnim standardima i drugom relevantnom zakonodavstvu te primjenjivim smjernicama;
 - (b) ima dovoljno znanja o verifikacijskim aktivnostima.
3. Tehnički stručnjak obavlja povjerene mu zadatke pod vodstvom i punom odgovornošću glavnog ocjenjivača predmetnog ocjenjivačkog tima.

Članak 61.**Postupci**

Nacionalno akreditacijsko tijelo ispunjava zahtjeve utvrđene u skladu s člankom 8. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

Članak 62.**Prigovori**

Ako nacionalno akreditacijsko tijelo od nadležnog tijela, operatora ili operatora zrakoplova ili drugih zainteresiranih strana primi prigovor koji se odnosi na verifikatora, nacionalno akreditacijsko tijelo u razumnom roku, ali ne kasnije od tri mjeseca od datuma primitka prigovora:

- (a) odlučuje o utemeljenosti prigovora;
- (b) osigurava da predmetni verifikator dobije mogućnost da iznese svoje primjedbe;
- (c) poduzima odgovarajuće mjere za rješavanje prigovora;
- (d) evidentira prigovor i poduzete mjere te
- (e) odgovara na prigovor.

Članak 63.**Evidencija i dokumentacija**

1. Nacionalno akreditacijsko tijelo vodi evidenciju o svim osobama koje sudjeluju u postupku akreditacije. Evidencija uključuje zapise o odgovarajućim kvalifikacijama, izobrazbi, iskustvu, nepristranosti i kompetencijama koji su potrebni za dokazivanje usklađenosti s ovom Uredbom.
2. Nacionalno akreditacijsko tijelo vodi evidenciju o verifikatoru u skladu s usklađenom normom iz Priloga III. na temelju Uredbe (EZ) br. 765/2008.

Članak 64.**Pristup informacijama i povjerljivost**

1. Nacionalno akreditacijsko tijelo redovito objavljuje i ažurira informacije o nacionalnom akreditacijskom tijelu i njegovim aktivnostima akreditacije.
2. Nacionalno akreditacijsko tijelo, prema potrebi, poduzima odgovarajuće mjere za čuvanje povjerljivosti dobivenih informacija, u skladu s člankom 8. točkom 4. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

Članak 65.**Istorazinsko ocjenjivanje**

1. Nacionalna akreditacijska tijela podvrgavaju se redovitom istorazinskom ocjenjivanju.

Istorazinsko ocjenjivanje organizira tijelo priznato u skladu s člankom 14. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

2. Tijelo priznato u skladu s člankom 14. Uredbe (EZ) br. 765/2008 primjenjuje odgovarajuće kriterije za istorazinsko ocjenjivanje te učinkovit i neovisan postupak istorazinskog ocjenjivanja kako bi procijenilo:

- (a) je li nacionalno akreditacijsko tijelo koje je podvrgnuto istorazinskom ocjenjivanju provelo akreditacijske aktivnosti u skladu s poglavljem IV.;
- (b) je li nacionalno akreditacijsko tijelo koje je podvrgnuto istorazinskom ocjenjivanju ispunilo zahtjeve utvrđene u ovom poglavlju.

Kriteriji obuhvaćaju zahtjeve u pogledu kompetencija stručnih ocjenjivača i stručnih ocjenjivačkih timova koji su specifični za sustav trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova uspostavljen Direktivom 2003/87/EZ.

3. Tijelo priznato u skladu s člankom 14. Uredbe (EZ) br. 765/2008 rezultate istorazinskog ocjenjivanja nacionalnog akreditacijskog tijela dostavlja Komisiji, nacionalnim tijelima odgovornima za nacionalna akreditacijska tijela u državama članicama te nadležnom tijelu u državama članicama ili kontaktnim točkama iz članka 70. stavka 2.

4. Ne dovodeći u pitanje stavak 1., ako je nacionalno akreditacijsko tijelo uspješno prošlo istorazinsko ocjenjivanje koje je prije stupanja ove Uredbe na snagu organiziralo tijelo priznato u skladu s člankom 14. Uredbe (EZ) br. 765/2008, nakon stupanja ove Uredbe na snagu nacionalno akreditacijsko tijelo izuzima se od novog istorazinskog ocjenjivanja ako može dokazati sukladnost s ovom Uredbom.

U tom smislu predmetno nacionalno akreditacijsko tijelo podnosi zahtjev i potrebnu dokumentaciju tijelu priznatom u skladu s člankom 14. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

Tijelo priznato u skladu s člankom 14. Uredbe (EZ) br. 765/2008 odlučuje jesu li uvjeti za odobrenje izuzeća ispunjeni.

Izuzeće vrijedi za razdoblje od najviše tri godine od datuma kad je nacionalno akreditacijsko tijelo obaviješteno o odluci.

5. Nacionalno tijelo kojem su u skladu s člankom 55. stavkom 2. povjereni zadaci povezani s certifikacijom verifikatora koji su fizičke osobe u skladu s ovom Uredbom mora imati razinu vjerodostojnosti jednaku onoj koju imaju nacionalna akreditacijska tijela koja su uspješno prošla istorazinsko ocjenjivanje.

U tom smislu predmetna država članica odmah po donošenju odluke o ovlaštenju nacionalnog tijela za provođenje certifikacije Komisiji i drugim državama članicama dostavlja sve odgovarajuće dokumentirane dokaze. Za potrebe ove Uredbe ni jedno nacionalno tijelo ne certificira verifikatore prije nego predmetna država članica dostavi navedene dokumentirane dokaze.

Predmetna država članica periodično provjerava funkcioniranje nacionalnog tijela kako bi osigurala da ono i dalje održava prethodno navedenu razinu vjerodostojnosti te o tome obavješćuje Komisiju.

Članak 66.

Korektivne radnje

1. Države članice u pravilnim vremenskim razmacima prate svoja nacionalna akreditacijska tijela kako bi osigurale da ona stalno ispunjavaju zahtjeve iz ove Uredbe, uzimajući u obzir rezultate istorazinskog ocjenjivanja provedenog u skladu s člankom 65.

2. Ako nacionalno akreditacijsko tijelo ne ispuni zahtjeve ili obveze utvrđene u ovoj Uredbi, predmetna država članica poduzima odgovarajuće korektivne radnje ili osigurava da se korektivne radnje poduzmu te o tome obavješćuje Komisiju.

Članak 67.

Uzajamno priznavanje verifikatora

1. Države članice priznaju jednakovrijednost usluga koje pružaju nacionalna akreditacijska tijela koja su uspješno prošla istorazinsko ocjenjivanje. Države članice prihvaćaju potvrde o akreditaciji verifikatora koja su ta nacionalna akreditacijska tijela akreditirala i poštuju pravo verifikatora da provode verifikaciju unutar opsega svoje akreditacije.

2. Ako nacionalno akreditacijsko tijelo nije bilo podvrgnuto potpunom postupku istorazinskog ocjenjivanja, države članice prihvaćaju potvrde o akreditaciji verifikatora koje je akreditiralo to nacionalno akreditacijsko tijelo pod uvjetom da je tijelo priznato u skladu s člankom 14. Uredbe (EZ) br. 765/2008 započelo istorazinsko ocjenjivanje tog nacionalnog akreditacijskog tijela i da nije utvrdilo nikakvu neusklađenost tog nacionalnog akreditacijskog tijela s ovom Uredbom.

3. Ako certifikaciju verifikatora provodi nacionalno tijelo iz članka 55. stavka 2., države članice prihvaćaju potvrdu koju je izdalo takvo tijelo i poštuju pravo certificiranih verifikatora da provode verifikaciju unutar opsega svoje certifikacije.

Članak 68.

Praćenje pruženih usluga

Ako je država članica tijekom inspekcijskog pregleda provedenog u skladu s člankom 31. stavkom 4. Direktive 2006/123/EZ utvrdila da verifikator nije usklađen s ovom Uredbom, nadležno tijelo ili nacionalno akreditacijsko tijelo te države članice o tome obavješćuje nacionalno akreditacijsko tijelo koje je akreditiralo verifikatora.

Nacionalno akreditacijsko tijelo koje je akreditiralo verifikatora razmatra dobivenu informaciju kao prigovor u smislu članka 62. i poduzima odgovarajuće mjere te nadležnom tijelu ili nacionalnom akreditacijskom tijelu odgovara u skladu s člankom 73. stavkom 2. drugim podstavkom.

Članak 69.

Elektronička razmjena podataka i upotreba automatiziranih sustava

1. Države članice mogu od verifikatora zahtijevati da za verifikacijska izvješća upotrebljavaju elektroničke obrasce ili određene formate datoteka u skladu s člankom 74. stavkom 1. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066 ili člankom 13. Delegirane uredbe (EU) .../....

2. Standardizirani elektronički obrasci ili specifikacije formata datoteka mogu se staviti na raspolaganje za druge oblike komunikacije između operatora, operatora zrakoplova, verifikatora, nadležnog tijela i nacionalnog akreditacijskog tijela u skladu s člankom 74. stavkom 2. Provedbene uredbe (EU) 2018/2066.

POGLAVLJE VI.

RAZMJENA INFORMACIJA

Članak 70.

Razmjena informacija i kontaktne točke

1. Država članica uspostavlja učinkovitu razmjenu odgovarajućih informacija i učinkovitu suradnju između nacionalnog akreditacijskog tijela ili, prema potrebi, nacionalnog tijela zaduženog za certifikaciju verifikatora i nadležnog tijela.
2. Ako je u državi članici u skladu s člankom 18. Direktive 2003/87/EZ imenovano više od jednog nadležnog tijela, država članica ovlašćuje jedno od tih nadležnih tijela kao kontaktnu točku za razmjenu informacija, koordinaciju suradnje iz stavka 1. te za aktivnosti iz ovog poglavlja.

Članak 71.

Program rada za akreditaciju i izvješće o upravljanju

1. Nacionalno akreditacijsko tijelo do 31. prosinca svake godine nadležnom tijelu svake države članice dostavlja program rada za akreditaciju, koji sadržava popis verifikatora koje je to nacionalno akreditacijsko tijelo akreditiralo i koji su ga u skladu s člankom 77. obavijestili da namjeravaju provoditi verifikacije u tim državama članicama. Program rada za akreditaciju sadržava najmanje sljedeće informacije o svakom verifikatoru:
 - (a) predviđeno vrijeme i mjesto verifikacije;
 - (b) informacije o aktivnostima koje je nacionalno akreditacijsko tijelo planiralo za tog verifikatora, posebno aktivnosti nadzora i ponovnog ocjenjivanja;
 - (c) datume predviđenih ocjena rada u praksi koje provodi nacionalno akreditacijsko tijelo kako bi ocijenilo verifikatora, uključujući adresu i podatke za kontakt operatora ili operatora zrakoplova koje će obići tijekom te ocjene;
 - (d) informacije o tome je li nacionalno akreditacijsko tijelo od nacionalnog akreditacijskog tijela države članice u kojoj verifikator provodi verifikaciju zatražilo da provede nadzor.Ako dođe do izmjena informacija iz prvog podstavka, nacionalno akreditacijsko tijelo dostavlja nadležnom tijelu ažurirani program rada do 31. siječnja svake godine.
2. Nakon dostave programa rada za akreditaciju u skladu sa stavkom 1., nadležno tijelo nacionalnom akreditacijskom tijelu daje sve relevantne informacije, uključujući sve relevantne nacionalne propise ili smjernice.
3. Do 1. lipnja svake godine nacionalno akreditacijsko tijelo dostavlja nadležnom tijelu izvješće o upravljanju. Izvješće o upravljanju sadržava najmanje sljedeće informacije o svakom verifikatoru kojeg je to nacionalno akreditacijsko tijelo akreditiralo:
 - (a) detaljne podatke o novim verifikatorima koje je to nacionalno akreditacijsko tijelo akreditiralo, uključujući opseg akreditacije tih verifikatora;
 - (b) sve promjene u opsegu akreditacije tih verifikatora;
 - (c) sažetak rezultata nadzora i aktivnosti ponovnog ocjenjivanja koje je provelo nacionalno akreditacijsko tijelo;
 - (d) sažetak rezultata provedenih izvanrednih ocjenjivanja, uključujući razloge za pokretanje tih izvanrednih ocjenjivanja;
 - (e) sve prigovore uložene protiv verifikatora od posljednjeg izvješća o upravljanju i informacije o mjerama koje je poduzelo nacionalno akreditacijsko tijelo;
 - (f) detaljne podatke o mjerama koje je nacionalno akreditacijsko tijelo poduzelo kao odgovor na informacije dobivene od nadležnog tijela, osim ako je nacionalno akreditacijsko tijelo smatralo da je riječ o prigovoru u smislu članka 62.

*Članak 72.***Razmjena informacija o administrativnim mjerama**

Ako je nacionalno akreditacijsko tijelo verifikatoru odredilo administrativne mjere u skladu s člankom 54. ili ako je suspenzija akreditacije prekinuta ili je odlukom o žalbi promijenjena odluka nacionalnog akreditacijskog tijela o određivanju administrativnih mjera iz članka 54., nacionalno akreditacijsko tijelo o tome obavješćuje sljedeće strane:

- (a) nadležno tijelo države članice u kojoj je verifikator akreditiran;
- (b) nadležno tijelo i nacionalno akreditacijsko tijelo svih država članica u kojima verifikator provodi verifikacije.

*Članak 73.***Razmjena informacija koju provodi nadležno tijelo**

1. Nadležno tijelo države članice u kojoj verifikator provodi verifikaciju svake godine nacionalnom akreditacijskom tijelu koje je akreditiralo verifikatora dostavlja najmanje sljedeće:

- (a) relevantne rezultate provjere izvješća operatora ili operatora zrakoplova i verifikacijska izvješća, posebno o svakoj utvrđenoj neusklađenosti verifikatora s ovom Uredbom;
- (b) rezultate inspekcijskih pregleda operatora ili operatora zrakoplova ako su ti rezultati bitni za nacionalno akreditacijsko tijelo s obzirom na akreditaciju i nadzor verifikatora ili ako ti rezultati uključuju bilo kakvu utvrđenu neusklađenost verifikatora s ovom Uredbom;
- (c) rezultate ocjenjivanja interne verifikacijske dokumentacije verifikatora ako je nadležno tijelo internu verifikacijsku dokumentaciju ocijenilo u skladu s člankom 26. stavkom 3.;
- (d) prigovore koje je nadležno tijelo primilo u vezi s tim verifikatorom.

2. Ako informacije iz stavka 1. dokazuju da je nadležno tijelo utvrdilo neusklađenost verifikatora s ovom Uredbom, nacionalno akreditacijsko tijelo dostavljanje tih informacija smatra prigovorom nadležnog tijela protiv verifikatora u smislu članka 62.

Nacionalno akreditacijsko tijelo na temelju tih informacija poduzima odgovarajuće mjere i nadležnom tijelu odgovara u razumnom roku, ali najkasnije tri mjeseca od datuma primitka prigovora. Nacionalno akreditacijsko tijelo u svojem odgovoru obavješćuje nadležno tijelo o mjerama koje je poduzelo i, prema potrebi, o administrativnim mjerama određenima verifikatoru.

*Članak 74.***Razmjena informacija o nadzoru**

1. Ako je od nacionalnog akreditacijskog tijela države članice u kojoj verifikator provodi verifikaciju zatraženo, u skladu s člankom 50. stavkom 5., da provede aktivnosti nadzora, to nacionalno akreditacijsko tijelo o svojim nalazima izvješćuje nacionalno akreditacijsko tijelo koje je akreditiralo verifikatora, osim ako su se ta dva nacionalna akreditacijska tijela dogovorila drukčije.

2. Nacionalno akreditacijsko tijelo koje je akreditiralo verifikatora uzima nalaze iz stavka 1. u obzir pri ocjeni ispunjava li verifikator zahtjeve iz ove Uredbe.

3. Ako nalazi iz stavka 1. pružaju dokaze da verifikator nije usklađen s ovom Uredbom, nacionalno akreditacijsko tijelo koje je akreditiralo verifikatora poduzima odgovarajuće mjere u skladu s ovom Uredbom te obavješćuje nacionalno akreditacijsko tijelo koje je provelo aktivnosti nadzora o sljedećem:

- (a) o mjerama koje je poduzelo nacionalno akreditacijsko tijelo koje je akreditiralo verifikatora;
- (b) prema potrebi, o tome kako je verifikator postupio na temelju nalaza;
- (c) prema potrebi, o tome koje su administrativne mjere određene verifikatoru.

Članak 75.**Razmjena informacija s državom članicom u kojoj verifikator ima poslovni nastan**

Ako je verifikatoru akreditaciju dodijelilo nacionalno akreditacijsko tijelo u državi članici koja nije država članica u kojoj verifikator ima poslovni nastan, program rada za akreditaciju i izvješće o upravljanju iz članka 71., kao i informacije iz članka 72., dostavljaju se i nadležnom tijelu države članice u kojoj verifikator ima poslovni nastan.

Članak 76.**Baze podataka akreditiranih verifikatora**

1. Nacionalna akreditacijska tijela ili, prema potrebi, nacionalna tijela iz članka 55. stavka 2., uspostavljaju bazu podataka, njome upravljaju te omogućuju pristup toj bazi podataka drugim nacionalnim akreditacijskim tijelima, nacionalnim tijelima, verifikatorima, operatorima, operatorima zrakoplova i nadležnim tijelima.

Tijelo priznato u skladu s člankom 14 Uredbe (EZ) br. 765/2008 omogućuje i usklađuje pristup bazama podataka u cilju omogućavanja učinkovite i isplative komunikacije između nacionalnih akreditacijskih tijela, nacionalnih tijela, verifikatora, operatora, operatora zrakoplova i nadležnih tijela te može te baze podataka ujediniti u jedinstvenu i centraliziranu bazu podataka.

2. Baza podataka iz stavka 1. sadržava najmanje sljedeće informacije:

- (a) ime i adresu svakog verifikatora kojeg je akreditiralo to nacionalno akreditacijsko tijelo;
- (b) države članice u kojima verifikator provodi verifikaciju;
- (c) opseg akreditacije svakog verifikatora;
- (d) datum dodjele akreditacije i datum isteka akreditacije;
- (e) sve informacije o administrativnim mjerama određenima verifikatoru.

Informacije su javno dostupne.

Članak 77.**Obavijesti verifikatora**

1. Kako bi nacionalno akreditacijsko tijelo moglo izraditi program rada za akreditaciju i izvješće o upravljanju iz članka 71., verifikator svake godine do 15. studenoga nacionalnom akreditacijskom tijelu koje ga je akreditiralo šalje sljedeće informacije:

- (a) planirano vrijeme i mjesto verifikacija koje je verifikator predvidio u vremenskom planu;
- (b) adresu i podatke za kontakt operatora ili operatora zrakoplova čija izvješća o emisijama, izvješća o tonskim kilometrima, izvješća o referentnim podacima ili izvješća o podacima novog sudionika podliježu njegovoj verifikaciji;
- (c) imena članova verifikacijskog tima i opseg akreditacije u koji spada djelatnost operatora ili operatora zrakoplova.

2. Ako dođe do izmjena informacija iz stavka 1., verifikator o tim izmjenama obavješćuje akreditacijsko tijelo unutar vremenskog okvira dogovorenog s tim nacionalnim akreditacijskim tijelom.

POGLAVLJE VII.**ZAVRŠNE ODREDBE****Članak 78.****Stavljanje izvan snage Uredbe (EU) br. 600/2012 i prijelazne odredbe**

1. Uredba (EU) br. 600/2012 stavlja se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2019. ili datuma stupanja na snagu ove Uredbe, koji god je datum kasniji.

Upućivanja na uredbu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga IV.

2. Odredbe Uredbe (EU) br. 600/2012 i dalje se primjenjuju na verifikaciju emisija i, ako je primjenjivo, na podatke o aktivnostima koje su se odvale prije 1. siječnja 2019.

*Članak 79.***Stupanje na snagu**

Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2019. ili od datuma stupanja na snagu ove Uredbe, koji god je datum kasniji.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 19. prosinca 2018.

Za Komisiju
Predsjednik
Jean-Claude JUNKER

PRILOG I.

Opseg akreditacije verifikatora

Opseg akreditacije verifikatora navodi se u potvrdi o akreditaciji upotrebom sljedećih skupina djelatnosti u skladu s Prilogom I. Direktivi 2003/87/EZ te drugih djelatnosti u skladu s člancima 10.a i 24. Direktive 2003/87/EZ. Te se odredbe primjenjuju i na verifikatore koje je certificiralo nacionalno tijelo u skladu s člankom 55. stavkom 2. ove Uredbe.

Skupina djelatnosti br.	Opseg akreditacije
1a	Izgaranje goriva u postrojenjima, ako se upotrebljavaju samo komercijalna standardna goriva kako je definirano u Provedbenoj uredbi (EU) 2018/2066, ili ako se prirodni plin upotrebljava u postrojenjima kategorije A ili B.
1b	Izgaranje goriva u postrojenjima, bez ograničenja
2	Rafiniranje mineralnog ulja
3	— Proizvodnja koksa — Prženje ili sinteriranje metalnih ruda (uključujući sulfidne rude), uključujući peletiranje — Proizvodnja sirovog željeza ili čelika (primarno ili sekundarno taljenje), uključujući neprekidno lijevanje
4	— Proizvodnja ili prerada nebojenih kovina (uključujući željezne slitine) — Proizvodnja sekundarnog aluminijsa — Proizvodnja ili prerada obojenih kovina, uključujući proizvodnju slitina
5	Proizvodnja primarnog aluminijsa (emisije CO ₂ i PFC)
6	— Proizvodnja cementnog klinkera — Proizvodnja vapna ili kalciniranje dolomita ili magnezita — Proizvodnja stakla, uključujući staklenu vunu — Proizvodnja keramičkih proizvoda pečenjem — Proizvodnja izolacijskih materijala od mineralne vune — Sušenje ili kalciniranje gipsa ili proizvodnja gipsanih ploča i drugih proizvoda od gipsa
7	— Proizvodnja papirne kaše od drva ili drugih vlaknastih materijala — Proizvodnja papira ili kartona
8	— Proizvodnja čađe — Proizvodnja amonijaka — Proizvodnja na veliko organskih kemikalija, uz primjenu procesa kreiranja, reforminga, djelomične ili potpune oksidacije ili sličnih procesa — Proizvodnja vodika (H ₂) i plina za sintezu reformingom ili djelomičnom oksidacijom — Proizvodnja natrijevog karbonata (Na ₂ CO ₃) i natrijevog bikarbonata (NaHCO ₃)
9	— Proizvodnja dušične kiseline (emisije CO ₂ i N ₂ O) — Proizvodnja adipinske kiseline (emisije CO ₂ i N ₂ O) — Proizvodnja glioksala i glioksilne kiseline (emisije CO ₂ i N ₂ O)
10	— Hvatanje stakleničkih plinova iz postrojenja na koja se odnosi Direktiva 2003/87/EZ radi transporta i geološkog skladištenja na lokaciji odobrenoj u skladu s Direktivom 2009/31/EZ — Transport stakleničkih plinova cjevovodima u svrhu geološkog skladištenja na lokaciji odobrenoj u skladu s Direktivom 2009/31/EZ

Skupina djelatnosti br.	Opseg akreditacije
11	Geološko skladištenje stakleničkih plinova na lokaciji odobrenoj u skladu s Direktivom 2009/31/EZ
12	Zrakoplovne djelatnosti (podaci o emisijama i tonskim kilometrima)
98	Druge djelatnosti u skladu s člankom 10.a Direktive 2003/87/EZ
99	Druge djelatnosti koje država članica uključi u skladu s člankom 24. Direktive 2003/87/EZ, a koje treba detaljno navesti u potvrdi o akreditaciji

PRILOG II.

Zahtjevi za verifikatore

U pogledu zahtjeva za verifikatore, primjenjuje se usklađena norma u skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008, koja se odnosi na zahtjeve za tijela za validaciju i verifikaciju stakleničkih plinova koji se upotrebljavaju pri akreditaciji ili drugim oblicima priznavanja. Osim toga, primjenjuju se sljedeći postupci, procesi i aranžmani iz članka 41. stavka 1.:

- (a) proces i politika komunikacije s operatorom ili operatorom zrakoplova i drugim relevantnim stranama;
 - (b) odgovarajući aranžmani za čuvanje povjerljivosti dobivenih informacija;
 - (c) postupak rješavanja žalbi;
 - (d) postupak rješavanja prigovora (uključujući indikativni vremenski okvir);
 - (e) postupak izdavanja revidiranog verifikacijskog izvješća ako je u verifikacijskom izvješću ili izvješću operatora ili operatora zrakoplova utvrđena greška nakon što je verifikator podnio verifikacijsko izvješće operatoru ili operatoru zrakoplova da ga on dalje proslijedi nadležnom tijelu;
 - (f) postupak ili proces angažiranja drugih organizacija za obavljanje verifikacijskih aktivnosti.
-

*PRILOG III.***Minimalni zahtjevi za akreditacijski postupak i zahtjevi za akreditacijska tijela**

U pogledu minimalnih zahtjeva za akreditaciju i zahtjeva za akreditacijska tijela, primjenjuje se usklađena norma u skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008 u pogledu općih zahtjeva za akreditacijska tijela koja vrše akreditaciju tijela za ocjenjivanje sukladnosti.

PRILOG IV.

Korelacijska tablica

Uredba Komisije (EU) br. 600/2012	Ova Uredba
Članci od 1. do 31.	Članci od 1. do 31.
—	Članak 32.
Članci od 32. do 78.	Članci od 33. do 79.
Prilozi od I. do III.	Prilozi od I. do III.
—	Prilog IV.